

Aluehallintovirasto

Pelastustoimen palvelut Kanta- Hämeen hyvinvointialueella 2024

Aluehallintoviraston
asiantuntija-arvio

Pauliina Kopra
Mira Leinonen
Sampsa Lintunen
Eero Nyman

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Kanta-Hämeen hyvinvointialueella 2024

21.10.2025

-

Pauliina Kopra

Mira Leinonen

Sampsa Lintunen

Eero Nyman

Aluehallintovirastojen julkaisuja 304/2025

ISSN-2343-3132

ISBN-978-952-7481-53-0

Painopaikka

2025

KUVAILULEHTI
Aluehallintovirastojen julkaisuja 304/2025

Tekijät Pauliina Kopra, Mira Leinonen, Sampsa Lintunen ja Eero Nyman	Julkaisuaika 21.10.2025		
	Toimeksiantaja(t) -		
	Toimielimen asettamispäivä -		
Julkaisunnimi Pelastustoimen palvelut Kanta-Hämeen hyvinvointialueella 2024			
Tiivistelmä Kanta-Hämeen alueella onnettomuuksien ehkäisyn palvelut toteutuivat pääosin tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti. Turvallisuusviestintää tehtiin määrällisesti hyvin, mutta saavutettavuus vaihtelee alueittain. Palontutkinta on aktiivista suhteessa tulipalojen vähäiseen määrään, mutta pienet resurssit haastavat. Viranomaisyhteistyö, erityisesti sosiaalitoimen ja kuntien kanssa, on laajentunut ja parantaa riskiasiakkaiden turvallisuutta. Onnettomuuskehityksen seuranta vaatii pysyvää pysyvästi resursointia. Valvontatoiminnan suunnittelua on kehitetty, mutta valvonnan toteutuma jää tavoitteista ja valvontavelka kasvaa. Kemikaalivalvonnassa on vastattu asiakastarpeisiin. Vuonna 2024 ei tehty valmiustarkastuksia, mutta alue on ryhtynyt sen suhteen kehittämistoimiin. Pelastustoiminnan toimintavalmiudessa on puutteita. Rakennuspalojen suorituskky on riittävä, mutta sopimuspalokuntien heikentyvä savusukellusvalmius uhkaa palvelujen saatavuutta. Vaihtoehtoisia sammuksen menetelmiä on kehitettävä. Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat eivät vastaa täysin tarvetta. Kalusto täyttää suorituskkyvaatimukset. Keskeisten suunnitelmien osalta alueella on kehittämistarpeita. Väestönsuojelusuunnittelu ja sen resursointi on varmistettava. Sopimuspalokunnat ovat keskeisessä roolissa palvelutuotannossa, joten sopimushenkilöstön saatavuuteen ja vapaaehtoistoiminnan jatkuvuuteen on kiinnitettävä huomiota. Sopimuspalokuntien koulutus on riittämätöntä ja vastuu jakautuu epätasaisesti. Varautumisen suunnitteluresurssit ovat osin kohdentuneet hyvinvointialueen sote-varautumiseen. Investointisuunnitelmat eivät sisällä riittäviä perusteluita toimintavalmiuden kehittämiseksi. Investointien suunnittelun tulee olla jatkossa riskiperusteista ja loogisesti perusteltuja.			
Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkopublication) 23434-3132	ISBN (verkkopublication) 978-952-7481-53-0
Kokonaissivumäärä 63	Kieli -	Hinta -	
Julkaisija Etelä-Suomen aluehallintovirasto	Paino -		

INFORMATIONSSIDA
Regionförvaltningsverkens publikationer 304/2025

Sammanställd av Pauliina Kopra, Mira Leinonen, Sampsa Lintunen och Eero Nyman	Utgivningsdatum 21.10.2025		
	Uppdragsgivare -		
	Datum för tillsättandet av organet -		
Publikationens titel Räddningsväsendets tjänster i Egentliga Tavastlands välfärdsområde 2024			
Referat I Egentliga Tavastland producerades tjänster för förebyggande av olyckor i huvudsak i enlighet med målen och behoven. Kvantitativt sett var säkerhetskommunikationen på en god nivå, men tillgången varierade områdesvis. Brandutredningen är aktiv i förhållande till det ringa antalet bränder, men de små resurserna är en utmaning. Myndighetssamarbetet, särskilt med socialväsendet och kommunerna, har utvidgats och förbättrar säkerheten för riskkunder. Uppföljningen av utvecklingen i fråga om olyckor kräver permanent resursallokering. Planeringen av tillsynsverksamheten har utvecklats, men utfallet av tillsynen når inte upp till målen och tillsynsskulden ökar. Inom kemikalietillsynen har man kunnat svara mot kundernas behov. Inspektioner av beredskapen har inte gjorts år 2024, men området har vidtagit utvecklingsåtgärder när det gäller sådana inspektioner. Det finns brister i räddningsverksamhetens aktionsberedskap. Kapaciteten för byggnadsbränder är tillräcklig, men avtalsbrandkårernas försämrade rökdykningsberedskap hotar tillgången till tjänster. Alternativa släckningsmetoder bör utvecklas. Räddningsverksamhetens personalresurser motsvarar inte helt och hållet behovet. Materielen uppfyller kapacitetskraven. När det gäller de centrala planerna finns det utvecklingsbehov i området. Planeringen av befolkningsskyddet och resurserna för planeringen måste säkerställas. Avtalsbrandkårerna har en central roll inom serviceproduktionen och därför måste man fästa uppmärksamhet vid tillgången till avtalspersonal och att frivilligverksamheten fortsätter. Utbildningen av avtalsbrandkårerna är otillräcklig och ansvaret fördelas ojämnt. Resurserna för planering av beredskapen har delvis allokerats till välfärdsområdets beredskap inom social- och hälsovården. Investeringsplanerna innehåller inte tillräckliga motiveringar för utvecklingen av aktionsberedskapen. Planeringen av investeringar bör i fortsättningen vara riskbaserad och logiskt motiverad.			
Ämnesord Räddningsväsendet Expertbedömning Servicenivå Välfärdsområde			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) xxxx-xxxx	ISBN (webbpublikation) xxxx-xxxx
Sidantal 63	Språk -		Pris -
Utgivare Regionförvaltningsverket i Södra Finland		Tryckeri -	

Sisällysluettelo

1	Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut	7
2	Pelastustoiminnan palvelut	19
3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	35
4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	38
5	Väestönsuojelun palvelut	43
6	Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve	51
7	Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset	57
8	Menetelmät ja laatuseloste	60
9	Liitteet	62
10	Lähteet ja arvioinnissa käytetty taustaineisto	62

Lukijalle

Aluehallintovirasto valmistelee pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 14 §:n mukaisesti alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi vuosittain asiantuntija-arvion hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä sekä investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

Vastuu pelastustoimen järjestämisestä on vuoden 2023 alusta alkaen 21 hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungilla. Vuonna 2025 laadituissa arvioissa tarkastellaan pelastustoimen palveluja ja niiden tasoa sisällöllä, joka on määritelty sisäministeriön asetuksessa hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta (21.12.2022/1213).

Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on hyvinvointialueiden vuosittaiset selvitykset. Arvioinnissa käytetään lisäksi muuta valvontatyössä esille tullutta tietoa, kuten kanteluratkaisuja ja korjausmääräyksiä. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään hyvinvointialueen omavalvonnan tuottamaa tietoa, keskeisiä toimintaa määrittäviä dokumentteja, kuten palvelutasopäätöksiä, sekä PRONTO-tilastoja (pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastot).

Asiantuntija-arviot tarjoavat jäsenneltyä tietoa keskeisistä pelastustoimen palvelujen järjestämisen osa-alueista alueellisille ja kansallisille päättäjille, viranhaltijoille ja asiantuntijoille. Arviot tukevat myös hyvinvointialueiden toiminnan suunnittelua.

Asiantuntija-arvion luonnos oli Kanta-Hämeen hyvinvointialueella kommentoitavana 10.-17.6.2025. Hyvinvointialue ei kommentoinut luonnosta.

Kiitämme Kanta-Hämeen hyvinvointialueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita yhteistyöstä ja panostuksesta arviointikokonaisuudessa.

1 Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluja ovat pelastustoimelle kuuluva

- ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä
- palontutkinta
- yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi
- onnettomuuskehityksen seuranta
- hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta
- valvontatehtävät
- valmiustarkastukset.

Tässä luvussa arvioidaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tarvetta, saatavuutta ja kehittämistarvetta.

Alueen toimintaympäristössä ei ole tapahtunut muutoksia, jotka olisivat vaikuttaneet alueen onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tuottamiseen. Palveluntuotannon poikkeamat johtuvat lähinnä sisäisistä syistä, kuten säästövelvoitteista ja rekrytointikielloista.

Muutoksena selvityksessä kuitenkin mainitaan paloriskiasumiseen liittyvien tehtävien lisääntyminen.

Alue on kohdannut haasteita onnettomuuksien ehkäisyn osaavan henkilöstön saatavuudessa. Hakijoilla on vaihteleva koulutus ja osaamistausta, mutta kokemus onnettomuuksien ehkäisyn työstä usein puuttuu.

1.1 Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ovat muun muassa

- rakentamisen, pelastussuunnitelmien laatimisen ja poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely
- omatoimisen varautumisen tukeminen
- pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidon ohjaaminen.

Pelastustoimelle kuuluvaa neuvontaa ovat muun muassa neuvontapuhelin- ja neuvontasähköpostipalvelut. Turvallisuusviestintää ovat muun muassa yleisötapahtumat, turvallisuuskoulutus, sosiaalisen median viestintä ja mediaviestintä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Ohjauksen ja neuvonnan palvelujen tarve on jatkunut entisellään.

Turvallisuusviestinnänsuunnitelmaa päivitettiin kesken kauden, mutta sen vaikutusta palveluntuotantoon ei vielä voida arvioida.

Turvallisuusviestinnässä on hyödynnetty sopimuspalokuntia massatapahtumissa ja keskitytty virkatyönä erityisesti kouluikäisiin ja paloriskiasumiseen. Vaikka viestinnälle olisi enemmän kysyntää kuin toteutusresursseja, vuositavoitteet ylitettiin. Paloriskiasumisen valvonta on ollut painopistealue, ja sen kehittäminen on lisännyt viranomaisyhteistyötä ja ilmoituksia. Valvonnan avulla on ehkäisty

merkittäviä onnettomuusriskejä. Alueella nämä tehtävät priorisoidaan, vaikka henkilöstöresurssit ovat olleet vajavaiset yhden palotarkastajan tehtävän oltua täyttämättä koko vuoden.

Turvallisuusviestinnän määrälliset tavoitteet täyttyivät vuonna 2024 ja turvallisuusviestinnän laadun parantamistyö jatkuu. Turvallisuusviestinnän vaikutukset näkyvät alueen mukaan vasta vuosien tai vuosikymmenien kuluttua.

Alueen kehittämistarpeet keskittyvät turvallisuusviestinnän henkilöstöresurssien parantamiseen ja täsmentämiseen. Tavoitteena on tuottaa tasaisesti laadullista turvallisuusviestintää koko hyvinvointialueella, eikä pelkästään kaupunkien ja kuntien asuinkeskittymien läheisyydessä. Vuonna 2024 turvallisuusviestintäresurssit (pois lukien yleisötapahtumat) keskittyivät pääasiassa noin 10 km säteellä neljän vakinaisen paloaseman ympärille.

Alue otti käyttöön päivystävän palotarkastajan järjestelmän tammikuussa 2025. Alue otti myös käyttöön kirjausjärjestelmän, jonka avulla aiemmin jäsentymätön viestintä asiakasrajapinnassa saatiin paremmin hallintaan. Järjestelmän avulla kyetään myös osoittamaan ohjauksen ja neuvonnan resurssitarpeet aiempaa tarkemmin. Palvelutasopäätöksessä määritettyä palotarkastajaresurssin lisäystä ei ole toteutettu.

Alue on tuonut vertailussaan muihin alueiseen esille organisaationsa pienen koon ja palvelujen kustannustehokkaan tuottamisen.

Paloturvallisuuden itsearviointia on hyödynnetty lähinnä pientalokohteissa ja viljankuivaamoissa.

Taulukko 1: Kooste turvallisuusviestinnästä Kanta-Hämeessä vuonna 2024.¹

Turvallisuusviestintä Kanta-Hämeessä		Edellinen vuosi	Valtakunnallinen keskiarvo 2024
Tilaisuuksien lukumäärä (*kpl/1000 asukasta)	190 kpl (*1,1)	156 kpl (*0,9)	(*1,5)
Osallistujia väkiluvusta	16 % (27 254 hlöä)	9 % (15 841 hlöä)	13 %
Osallistujien osuudet toteutustavoittain			
Valistuskampanja	11 %	12 %	13 %
Messut tai muu yleisötilaisuus	68 %	57 %	56 %
Turvallisuusneuvonta	4 %	4 %	6 %
Turvallisuuskoulutus	17 %	22 %	25 %

¹ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 6.2.2025.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ohjaus ja neuvonta toteutuivat pääosin tavoitteiden mukaisesti ja palvelut tuotettiin tarvetta vastaavasti. Toimintaa haastaa kuitenkin niukat resurssit. Uusien palvelumallien ansiosta tavoitettavuus paranee, mutta pitkällä aikavälillä kestävän saatavuuden varmistaminen edellyttää lisähenkilöstöä ja onnistuneita rekrytointeja.

Turvallisuusviestintä toteutui määrällisesti, mutta sen saavutettavuus on vielä epätasainen rajallisten resurssien vuoksi.

1.2 Palontutkinta

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyy ja selvitetään palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinta on jaettu tyypillisesti tasoille 1–3².

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palontutkinta on alueen arvion mukaan toteutunut suunnitellusti. Tutkintaa tehdään valtakunnallisesti yleisesti käytössä olevilla järjestelyillä. Pelastuslaitos on tunnistanut koulutettujen palontutkijoiden määrän olevan vähäinen ja esimerkiksi lomakaudella tutkintaa ei aina saada suoritettua riittävän nopeasti.

Alue julkaisee palontutkinnan havaintoja sosiaalisessa mediassa. Varsinaisia trendejä tulipalojen osalta alue ei ole tunnistanut. Alkuvuodesta 2024 alueella arvioitiin erityisesti asunnoissa tapahtuneita tulipaloja.

Muu tieto

PRONTO:n tilastojen (taulukko 2) perusteella tulipalojen määrä on verrattain vähäinen. Syttymissyy kaikki tulipalot huomioiden alueella arvioidaan useammin kuitenkin muihin alueisiin verrattuna usein. Vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneet tulipalot on alueella tutkittu kaikissa tapauksissa II tasolla, mutta vakavia omaisuusvahinkoja aiheuttaneita tulipaloja tutkitaan II tasolla valtakunnallista keskiarvoa vähemmän. Vakavia omaisuusvahinkoja aiheuttaneiden tulipalojen tutkinnan aktiivisuus on laskenut edellisvuodesta.

Tahalliseksi tai tuottamukselliseksi arvioituja tulipaloja ilmoitetaan poliisille verrattain huonosti (taulukko 3). Ilmoitusaktiivisuus on valtakunnallisesti heikoimpia. Alue kertoo selvityksessään, että todennäköisesti ilmoitusten kirjaaminen PRONTOon on puutteellista ja sitä on tarpeen kehittää pelastuslaitoksen sisällä.

² Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja (2014), s. 11–12.

Taulukko 2 II-tason palontutkinta Kanta-Hämeessä vuonna 2024.³

Palontutkinta Kanta-Hämeessä		Koko maa
Tulipaloja alueella yhteensä lkm	417 kpl	11 876 kpl
Syttymissyö on voitu arvioida vähintään tasolla I	91 %	88 %
Taso II kaikista tulipaloista (*lukumäärä)	2 % (*8)	3 % (*415)
Taso II syttymiskohdasta levinneistä rakennuspaloista	11 %	20 %
Taso II vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneista tulipaloista	100 %	89 %
Taso II yli 200 000 omaisuusvahinkoja aiheuttaneista rakennuspaloista	13 %	68 %
Taso II vakavia henkilö -tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista	42 %	75 %
Edellisen vuoden vertailuarvo	33 %	67 %
Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja tapausten lkm	12 kpl	269

Taulukko 3 Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen poliisille Kanta-Hämeessä vuonna 2024.⁴

Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen Kanta-Hämeessä		Koko maa
Ilmoitettu lkm	52 kpl	2509 kpl
Ei ilmoitettu lkm	113 kpl	2334 kpl
Yhteensä lkm	165 kpl	4843 kpl
Ilmoitus % (lakisääteinen velvollisuus 100 %)	32 %	52 %
Ilmoitus % edellisenä vuonna	36 %	54 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Palontutkinta toteutui alueella suunnitellusti ja tutkintatoiminta on vähäiseen tulipalojen määrään ja pieniin resursseihin nähden aktiivista. Alueen pienet palontutkinnan resurssit haastavat palontutkinnan riittävän tason toteutumista, mutta alue pyrkii viestimään tutkimalla saatua tietoa aktiivisesti. Alueella on tutkittu erityisesti asunnoissa tapahtuneita tulipaloja. Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoitusprosentti on maan heikoimpia ja kehitys edellisvuodesta on ollut heikko.

³ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 14.3.2025.

⁴ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Muita viranomaisia ovat esim. rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi ja sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset. Yhteistyötahona ovat lisäksi nuohoojat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa on lisääntynyt selvästi, mikä näkyy myös paloriskiasumiseen liittyvinä lisääntyneinä yhteydenottoina. Kokonaisuutena alue näkee, että paloriskiasumiseen keskittyvä työ on keskeinen merkitys onnettomuuksien ehkäisyssä. Toisaalta paloriskiasumiseen liittyvien palveluiden parempi saatavuus on myös lisännyt kysyntää.

Myös puolustusvoimien kanssa yhteistyö alueella on aktiivista. Rakennusvalvonnan kanssa yhteistyö on jatkunut entiseen tapaan aktiivisena ja kuluneena kautena myös ympäristöviranomaisen kanssa tehtävä yhteistyö on lisääntynyt.

Kehittämistarpeena on tunnistettu, että paloriskiasumisprosessin hoitamiseen on lisättävä henkilöresursseja.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueella tehtävä yhteistyö on laajentunut ja tehostunut erityisesti sosiaalitoimen, kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Sen voidaan katsoa parantavan riskiasiakkaiden turvallisuutta. Jotta kasvanut työmäärä ja koordinaatiotarve eivät heikennä saavutettuja hyötyjä, paloriskiproessin resursseja on vahvistettava.

1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Onnettomuuskehityksen seurantaan kuuluu onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Seurantaan kuuluu myös omien ja yhteistyössä toteutettavien toimenpiteiden käynnistäminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alue seuraa onnettomuuskehitystä lähinnä palontutkinnan keinoin, sillä alueella tapahtuvien tulipalojen määrä ja siinä tapahtuvat muutokset ovat verrattain vähäisiä. Alue viestii palontutkinnan tuloksista.

Alueella on tehty teematutkintaa, jossa selvitettiin tulipalon aiheuttajan ja hänelle kotiin vietävien sote-palveluiden korrelaatiota. Riippuvuus näiden tekijöiden välillä on olemassa, raportti on vielä kesken.

Palontutkintaan perustuva onnettomuuskehityksen seuranta tukee pelastustoimen riskianalyysiä ja auttaa tunnistamaan paloriskikohteita sekä syttymissyitä. Saatua tietoa hyödynnetään turvallisuusviestinnässä ja jaetaan sekä suurelle yleisölle että yhteistyöviranomaisille. Alue on tehnyt muun muassa

poliisin kanssa yhteistyötä tuhopolttojen seurannassa. Erityistä huomiota alueella kiinnitetään kemikaaleihin ja uusiin energiamuotoihin liittyviin riskeihin.

Onnettomuuskehityksen seuranta tulisi jatkossa tehdä esimerkiksi YT-alueittain tai verrokkiryhmittäin suuremman otannan sekä ilmiöiden tunnistamiseksi. Alue ehdottaa, että onnettomuuskehityksen seuranta tehtäisiin jatkossa esimerkiksi YT-alueen tilannekeskuksen yhteydessä.

Alue pitää kustannustehokkaana malliaan, jossa onnettomuuskehitystä seurataan palontutkinnan avulla. Malli tukee erityisesti turvallisuusviestintää sekä henkilöstön ammatillista kehittymistä ohjaus- ja neuvontatyössä. Sosiaalisessa mediassa jaettu tieto lisää näkyvyyttä ja voi herättää myös perinteisen median huomion. Toimintatapa tuottaa hyvin hyötyä vähäisellä resurssilla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alue ei toteuta onnettomuuskehityksen seuranta erillisenä toimintona, vaan osana palontutkintaa. Alueen tulipalojen määrä rajoittaa mahdollisuuksia tehdä seurannalla luotettavia johtopäätöksiä varsinaisista ilmiöistä tulipalojen syiden perusteella. Aluehallintovirasto kannattaa alueen ehdotusta, että jatkossa onnettomuuskehityksen seuranta tehtäisiin esimerkiksi YT-alueiden tasolla. Alueen onnettomuuskehityksen seuranta edellyttää kehittämistoimenpiteitä. Seurannan tulisi olla kiinteä ja pysyvästi resursoitu toiminto, jolla tuotetaan ajantasaista tietoa pelastuslaitoksen palvelujen johtamisen ja suunnittelun tueksi.

1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa. Hyvinvointialue voi myös hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy vastuu palvelujen järjestämisestä ja niiden asianmukaisen tuottamisen valvonnasta.

Alueella ei ole edellä kuvattua asianmukaisuuden valvonnan tehtävää.

1.6 Valvontatehtävät

Pelastuslaitoksen on valvottava, että pelastuslain mukaisia yleisiä velvollisuuksia noudatetaan ja että toiminnanharjoittajat ja rakennusten omistajat ja haltijat noudattavat lain mukaisia velvoitteitaan.

1.6.1 Pelastuslain mukaiset valvontatehtävät

Pelastuslaitos valvoo pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan toimintaympäristössä ei ole tapahtunut muutoksia, joilla olisi ollut vaikutusta valvontatehtävän suorittamiseen. Sen sijaan pelastuslaitoksen sisäisten toimintojen ja rakenteiden uudelleen järjestelyn sekä rekrytointiongelmien takia valvontasuoritemäärät ovat olleet aiempia vuosia vähäisempiä. Valvonnan painopistettä muutettiin vuodelle 2024, ja valvontaa kohdennettiin erityisesti yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisiin toimijoihin. Muita valvontasuoritteita siirrettiin seuraavalle valvontakaudelle. Valvontaväleissä edellä kuvattu muutos ei aiheuttanut oleellista viivästystä, koska poikkeamat mahtuvat pääosin keskimääräisille tarkastusväleille huolimatta siitä, että tilastollisesti valvonta ajoittuu eri kalenterivuodelle.

Asetettuihin tavoitteisiin ei kaikilta osin päästy, mutta tilanne on tiedostettu ja kauden 2024 puutteet valvonnassa korjautuvat tulevan kauden aikana. Selvityksen mukaan valvonnan vaikuttavuus on parantanut selkeästi, mutta selvityksessä ei kerrota miten vaikuttavuuden parantumista on arvioitu tai miten se on todennettavissa.

Alue on tuonut esiin, että pelastuslaitoksen valvontatoimintaa kehitetään määrätietoisesti, pääasiassa valiten kullekin valvontakaudelle kehittämisen ydinteema. Vuonna 2024 kokeiltiin päivystävän palotarkastajan teknistä järjestelyä sekä toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoa. Toiminnanohjausjärjestelmän avulla pelastuslaitos pystyy seuraamaan asiakaslähtöisten asioiden käsittelyaikoja, asiakaskontaktien painopisteitä ja sitä kautta tulevia kehittämistarpeita. Toiminnanohjausjärjestelmää jatkokehitetään tuotantokäyttöön.

Muu tieto

Aluehallintoviraston PRONTO-tilastojen (taulukko 4) mukaan alue on jäänyt kaikilta osin vuodelle 2024 asettamistaan tavoitteista. Myös useamman vuoden keskiarvoon nähden alueen suoritemäärät ovat laskeneet A1-A6 luokissa.

Taulukko 4 Kooste palotarkastuksista Kanta-Hämeessä vuonna 2024. ⁵

Palotarkastukset 2024		Edellinen vuosi
Valvottavia A1-A6 kohteita alueella yhteensä	2705 kpl	2696 kpl
Suunnitellut määräaikaiset A1-A6 kohteiden tarkastukset (*suunniteltu määrä edellisvuodesta %)	886 kpl (*+ 1 %)	781 kpl
Keskimääräinen suunniteltu tarkastusväli A1-A6 kohteissa	3,4 vuotta	3,5 vuotta
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa suunniteltuihin (*lukumäärä)	71 % (*560 kpl)	90 % (*704 kpl)
A1 Ympärivuorokautisessa käytössä olevat kohteet (*lukumäärä)	80 % (*95 kpl)	110 % (*86 kpl)
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit (*lukumäärä)	76 % (*63 kpl)	94 % (*99 kpl)
A3 Kokoonntumis- ja liiketilat (*lukumäärä)	69 % (*120 kpl)	91 % (*143 kpl)
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset (*lukumäärä)	63 % (*137 kpl)	93 % (*163 kpl)
A5 Maatalousrakennukset (*lukumäärä)	67 % (*76 kpl)	90 % (*157 kpl)
A6 Muut rakennukset ja kohteet (*lukumäärä)	87 % (*69 kpl)	78 % (*32 kpl)
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa vuosien 2021–2023 keskiarvoon	- 21 %	-
Palotarkastuksia yhteensä / 1000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	6 kpl (*7 kpl)	10 kpl (*7 kpl)
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä	121 kpl	655 kpl
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä / 10 000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	7,1 kpl (*10,1)	38,6 kpl (*13,7)

Aluehallintovirastojen teemavalvonta pelastuslaitosten valvontatehtävästä

Vuoden 2024 teemavalvonnan johtopäätösten mukaan Kanta-Hämeen pelastuslaitoksella toimenpiteitä vaativia asiakohtia olivat riskiarvion ja palvelutasopäätöksen huomiointi valvontatyön suunnittelussa sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi. Palvelutasopäätöksestä puuttuu onnettomuuksien ehkäisytehtävien riskianalyysin mukaisia mitoitusterusteita. Asiakirjojen hierarkiassa oli myös parannettavaa. Teemavalvonnan havaintojen mukaan kehittämistä vaativat myös muun asiakirjaohjauksen huomiointi, onnettomuuskehityksen seurannan huomiointi, valvontatoimenpiteiden, -suoritteiden ja resurssien määrittely sekä valvontatyö häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

⁵ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 25.6.2025.

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmat 2024 ja 2025

Toteutuneet valvonnan painopisteet poikkeavat pelastuslaitoksen vuoden 2024 valvontasuunnitelmasta. Vuoden 2024 valvontasuunnitelmassa ei ole täsmällisesti määritelty suunniteltuja valvontasuoritteiden määriä. Alue on kertonut tekevänsä määrällistä suunnittelua ja seuranta PRONTossa.

Valvontasuunnitelmaa on kehitetty vuodelle 2025 muun muassa teemavalvonnan johtopäätösten perusteella. Suunnitelmasta puuttuu edelleen edellisen kauden toteutumisen arviointi ja siitä tehty johtopäätökset. Alueen selvityksen mukaan vuoden 2024 tavoitteista on jääty, ja tämä puute korjaantuu vuonna 2025, mutta valvontasuunnitelmassa ei käsitellä asiaa.

Aluehallintoviraston arviointi koskien vuotta 2023

Vuotta 2023 koskevassa aluehallintoviraston arvioinnissa on todettu, että alue on jäänyt hieman vuoden tavoitteista. Henkilöstöressurssien puute on tuotu esiin jo vuonna 2023.

Aluehallintoviraston valvontakäynnin huomiot

Valvontakäynnillä 2024 on tuotu esiin henkilöressurssien vaje sekä valvonnan tavoitteista jääminen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen selvityksessä kuvataan yleisellä tasolla valvonnan palvelujen tuottaminen ja toteutuminen. Selvityksessä ei ole tarkemmin esitelty valvonnan vaikuttavuutta tai kehitystarpeita.

Aluehallintoviraston arvion mukana valvontatehtävän suunnittelua on kehitetty muun muassa vuoden 2024 teemavalvonnan perusteella, mutta erityisesti riskiperusteisia mitoituspäätöksiä tulee edelleen parantaa seuraavaan palvelutasopäätökseen. Valvonnan toteutumisen seuranta sekä toiminnan toteutumisen ja vaikuttavuuden itsearviointia tulee edelleen parantaa.

Valvontapalveluiden saatavuudessa on puutteita muun muassa henkilöressurssien vajeen takia. Alue on jäänyt valvontatehtävien määrällisistä tavoitteista sekä vuonna 2023 että 2024. Alue on selvityksessä arvioinut, että vuoden 2024 valvonnan puutteet korjaantuvat vuonna 2025, kuitenkin määräaikaista valvontasuoritteita on suunniteltu vuodelle 2025 vähemmän kuin kahtena edellisenä vuonna. Valvontavelan kertyminen on saatava pysäytettyä.

1.6.2 Kemikaalilainsäädännön mukaiset valvontatehtävät

Pelastusviranomaisen valvoo kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus vaarallisen kemikaalin vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan palvelutarpeessa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia. Kemikaaliturvallisuuteen liittyvän valvonnan määrän tarve on pysynyt edellisen vuoden tasolla suunniteltujen ja suoritettujen valvontamäärien osalta. Öljylämmityksestä luopuminen on näkynyt edelleen päättämislupien määrässä. Toisaalta yritykset ovat hankkineet uusia isompia öljysäiliöitä

varaenergialähteeksi. Uusia vaihtoehtoisia liikennepolttoaineita ja niiden jakeluasemia on tullut alueelle.

Alue on saanut valvontasuunnitelman mukaiset kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetut suoritteet tehtyä. Saapuneet kemikaali-ilmoitukset käsiteltiin määräaikojen puitteissa. Valvontatyö on koettu vaikuttavaksi. Valvonnan yhteydessä on kiinnitetty huomiota kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin, ja velvoitettiin toimintansa jo aloittaneita toiminnanharjoittajia tekemään kemikaali-ilmoitus. Yhteistyötä ja yhteistarkastuksia Hämeen ELY-keskuksen kanssa on lisätty, tämän on koettu parantavan valvonnan laatua. Lisäksi selvityksessä kerrotaan, että pelastuslaitosten kumppanuusverkostolla ja vuonna 2024 julkaistuilla oppailla on merkittävä rooli muun muassa kansallisen laadun yhtenäistämässä. Kemikaalivalvontaan erikoistunut paloinsinööri seuraa kemikaalionnettomuuksia, tekee tarvittaessa toiminnanharjoittajan kanssa tapahtumatutkinnan sekä osallistuu alueen UPS-harjoitusten suunnitteluun ja valvontaan.

Kehittämistarpeena tuodaan esiin henkilöstön osaamisen kehittäminen. Selvityksen mukaan kemikaaliturvallisuusvalvonnan valtakunnallista koulutusta tulisi järjestää, esimerkiksi Pelastusopiston tai Tukesin toimesta, ja koulutuksen tulisi sisältää perus- ja jatkokursseja.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alue on pystynyt vastaamaan kemikaalilainsäädännön mukaisiin asiakaslähtöisiin tarpeisiin määräaikojen puitteissa. Henkilöstön osaamisen ylläpitoon liittyy kehittämistarpeita. Kemikaalivalvontaan erikoistuneen paloinsinöörin osallistuminen UPS-prosessiin nähdään hyvänä käytäntönä. Alue ei ole tuonut selvityksessään esille riittävästi tietoa kemikaaliturvallisuuslain mukaisen valvonnan saatavuudesta, vaikutuksista tai kehittämistarpeesta. Tästä syystä tarkempaa arviointia ei voida tehdä.

1.6.3 Valmiustarkastukset

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia, joilla valvotaan pelastuslain mukaisia järjestelyjä suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan valmiustarkastuksien tarvetta ei ole tunnistettu voimassa olevassa palvelutasopäätöksessä eikä tarkastuksia ole tehty vuonna 2024. Valmiustarkastuksille on luotu toiminnalliset edellytyksen osana kohteiden määräaikaista valvontaprosessia. Alue seuraa toimintaympäristön muutoksia ja on valmis aktivoimaan valmiustarkastukset, mikäli kansallinen ohjaus tai muu valmiustilanteeseen liittyvä heräte sitä edellyttää. Alue on arvioinut, että valmiudellisesti merkittäviä tarkastuskohteita maakunnassa olisi vuositasona enintään 10.

Kehittämistarpeena tuodaan esiin henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä mahdolliset tehtävänmuutokset. Mahdolliset valmiustarkastukset tulisi toteutettavaksi valvontatyöhön osallistuvalla henkilöstöllä. Kouluttajaresurssin ja koulutussuunnittelun tarve on tunnistettu. Valmiusasioihin kohdentuva valvonnan

peruskoulutus osana valvonnan tiimipäivää on tarkoitus järjestää vuoden 2025 aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston arvion mukaan alue on tehnyt vähimmäistoimenpiteitä valmiustarkastuksiin liittyvän suorituskyvyn rakentamisen osalta. Vaikka alue ei ole tunnistanut tarpeita valmiustarkastuksen suorittamiseksi, alueella seurataan toimintaympäristön tilannetta, ja alue on varautunut tekemään tarkastuksia tarpeen muuttuessa. Henkilöstön osaamisen kehittäminen on myös suunnitteilla.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Alueen onnettomuuksien ehkäisyn palvelut toteutuivat pääosin tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti, mutta niukat resurssit näkyvät arjessa ja rajoittavat toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä.

Turvallisuusviestintä on määrällisesti toteutunut, mutta sen saavutettavuus vaihtelee alueellisesti.

Palontutkinta on aktiivista suhteessa tulipalojen vähäiseen määrään. Alueen pienet palontutkinnan resurssit haastavat palontutkinnan riittävän tason toteutumista, mutta alue pyrkii viestimään tutkimalla saatua tietoa. Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoitusprosentti on maan heikoimpia ja kehitys edellisvuodesta on ollut heikkoa.

Yhteistyö eri viranomaisten kanssa on laajentunut ja erityisesti sosiaalitoimen, kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Sen voidaan katsoa parantavan riskiasiakkaiden turvallisuutta. Jotta kasvanut työmäärä ja koordinaatiotarve eivät heikennä saavutettuja hyötyjä, paloriskiprosessin resursseja on vahvistettava.

Alueen onnettomuuskehityksen seuranta edellyttää kehittämistoimenpiteitä. Onnettomuuskehityksen seuranta tehdään osana palontutkintaa. Seurannan tulisi olla kiinteä ja pysyvästi resursoitu toiminto, jolla tuotetaan ajantasaista tietoa pelastuslaitoksen palvelujen johtamisen ja suunnittelun tueksi. Alueen esiin tuomia kehittämistoimenpiteitä pidetään oikeansuuntaisina.

Valvontatoiminnan suunnittelua on kehitetty, mutta toteutuma jää tavoitteista ja valvontavelka kasvaa edelleen. Valvonnan toteutumisen seuranta sekä toiminnan toteutumisen ja vaikuttavuuden itsearviointia tulee edelleen parantaa.

Kemikaalivalvonnassa on vastattu asiakastarpeisiin. Osaamisen kehittämiseen ja sisäisiin prosesseihin esitetyt kehittämistoimenpiteet ovat kannatettavia.

Valmiustarkastuksia ei ole tehty vuonna 2024. Alue on kuitenkin luonut tarkastusten tekemiselle toimintaedellytyksiä ja on tunnistanut kehittämistarpeita. Alue on ryhtynyt toimenpiteisiin muun muassa henkilöstön osaamisen kehittämisen osalta.

2 Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on

- pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuessaa
- rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastustoiminnassa tarvittavat toimenpiteet tulee voida suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

2.1 Onnettomuuskohteen tavoittamisen suorituskyky

Pelastustoiminnan toimintavalmius tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä. Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu pelastusmuodostelmien toimintavalmiusajasta ja niiden suorituskyvystä. Kiireellisissä pelastustehtävissä onnistumiseen vaikuttaa se, kuinka nopeasti onnettomuuspaikalle saadaan tehtävällä tarvittava suorituskykyinen pelastusmuodostelma.

Vaatimukset toimintavalmiudelle

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa⁶ Suomi on jaettu 1 x 1 kilometrin kokoisiksi ruuduiksi. Ruudut on luokiteltu neljään riskiluokkaan (I–IV) sen perusteella, kuinka todennäköisiä pelastustoimen kiireelliset tehtävät ovat ruudun alueella. Kullekin riskiluokalle on asetettu enimmäisaika, jossa ruudut tulee tavoittaa. Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä (taulukko 5).

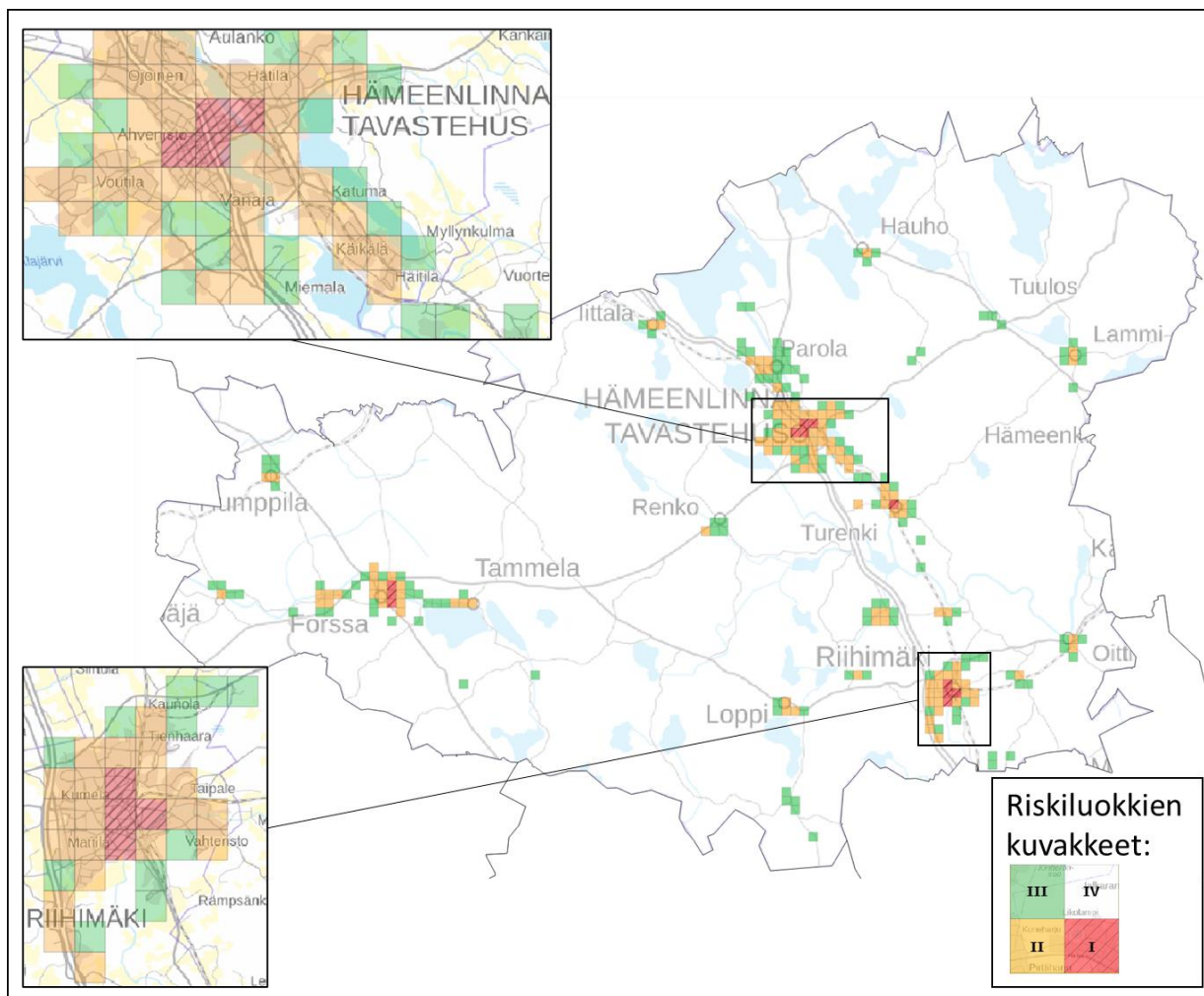
Taulukko 5: Toimintavalmiuden tavoiteajat.

Riski-luokka	1. yksikön toimintavalmiusaika	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika	Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika
I	6 min	11 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min
III	20 min	22 min	40 min
IV	ei vaatimusta	ei vaatimusta	ei vaatimusta

Riskialuekartta

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä on määritelty, että pelastustoiminnan perusvalmiuden palvelut tuotetaan alla olevan riskialuekartan mukaisesti. Kanta-Hämeen riskialuekartta on esitetty alla kuvassa 1. Kuvassa punainen ruutu on riskiluokan I ruutu, oranssi riskiluokan II ruutu ja keltainen riskiluokan III ruutu.

⁶ Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012).

Kuva 1: Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen riskiruudut vuonna 2024

2.1.1 Ensimmäinen yksikkö

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun yksikkö on kohteessa. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön toteutuneen toimintavalmiusajan (taulukko 6) mediaani alueella oli 8 minuuttia 48 sekuntia vuonna 2024⁷. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 8 minuuttia 31 sekuntia, joten ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on hieman heikentynyt kolmeen edelliseen vuoteen verrattuna.

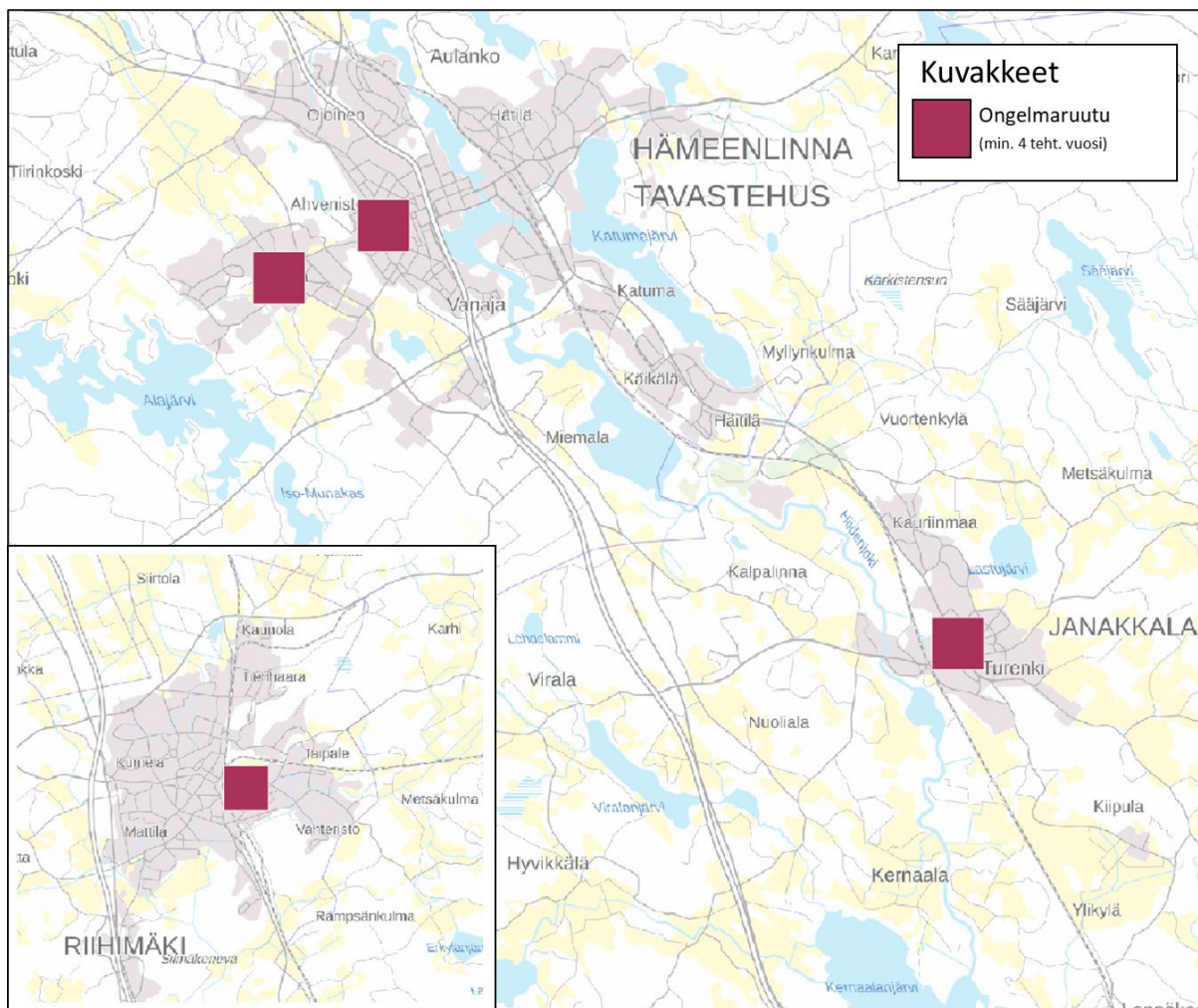
⁷ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

Taulukko 6: Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat Kanta-Hämeessä vuonna 2024.

Toimintavalmiusajat Kanta-Hämeessä vuonna 2024		2021–2023 keskiarvo	Koko maa 2024
1. yksikön TVA mediaani	08:48	08:31	07:30
Pelastustoiminnan TVA mediaani	12:29	12:21	11:22
Pelastusjoukkueen TVA mediaani	16:51	18:18	15:07

Vuonna 2024 koko alueella yhteensä toteutuneen toimintavalmiusajan lisäksi aluehallintovirasto on selvittänyt oman aineistonsa avulla ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaa riskiruuduittain. Sellaisia niin sanottuja ongelmaruutuja, joissa toimintavalmiuden toteutuminen on jäänyt tavoitteesta neljänä edellisenä kalenterivuonna (2021–2024), oli Kanta-Hämeen hyvinvointialueella 5 kappaletta (taulukko 7).

Näistä ongelmaruuduista 4 kappaletta oli sellaisia, joissa tarkastelujaksolla on ollut vähintään neljä tehtävää jokaisena tarkasteluvuonna. Tilanne on pysynyt ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Ongelmaruudut on esitetty alla kuvassa 2 ja taulukossa 7.

Kuva 2: Ongelmaruudut, joissa kaikissa vähintään 4 tehtävää / vuosi.

Taulukko 7: Kooste ensimmäisen yksikön ongelmaruuduista.

Riskiluokka	Ongelmaruutuja (kpl)	Ongelmaruudut, joissa min. 4 teht.
I	3	3
II	2	1
III	0	0
Yhteensä	5	4

2.1.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastustoiminnan toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 12 minuuttia 29 sekuntia vuonna 2024⁸. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 12 minuuttia 21 sekuntia, joten pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on hieman aiempia vuosia heikommalla tasolla.

2.1.3 Pelastusjoukkue

Pelastusjoukkue koostuu johtajasta ja vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusryhmästä. Koska todellisen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikoja ei ole käytettävissä, laskennallisena pelastusjoukkueen toimintavalmiusajana toimenpidetilasto PRONTO:ssa käytetään aikaväliä ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun tapahtumapaikalle on saapunut vähintään yhdeksän pelastustoimen henkilöä. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastusjoukkueen toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani koko alueella oli 16 minuuttia 51 sekuntia vuonna 2024⁹. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 18 minuuttia 18 sekuntia, joten pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on merkittävästi aiempia vuosia paremmalla tasolla.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Toimintavalmiudessa olevia puutteita pyritään ratkaisemaan ottamalla vuonna 2026 käyttöön Hämeenlinnan uusi paloasema. Kanta-Hämeen hyvinvointialueella on tehty palveluita koskeva selvitys, jossa on huomioitu Riihimäen alueen puutteet pelastustoiminnan toimintavalmiudessa.

Sopimuspalokuntien kyky lähteä pelastustehtäville vaihtelee voimakkaasti, jolloin ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei aina täyttynyt, vaikka pelastustehtävälle hälytetään aina myös päätoiminen pelastusyksikkö.

Palveluiden tarpeen ennakoidaan pysyvän suhteellisen samankaltaisena lähitulevaisuudessa. Ongelmaruutuja on mahdollisesti muutama kappale lisää lähivuosina.

Onnettomuuskohteen saavuttamisen osalta Kanta-Hämeen pelastuslaitos on verrokkiryhmään verrattuna keskitasoa.

Muu tieto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaan liittyvien puutteiden korjaamiseksi korjausmääräyksen Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle kesäkuussa 2024¹⁰. Määräyksen mukaisesti ensimmäisen yksikön toimintavalmius tulee saattaa lain edellyttämälle tasolle vaiheittain vuoteen 2028 mennessä koko alueella. Ensimmäinen välitavoite määräyksessä koskee vuotta 2026, jonka jälkeen alueella saa olla enintään kaksi ongelmaruutua.

⁸ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

⁹ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

¹⁰ ESAVI/48240/2023.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Toimintavalmiuden parantamiseksi suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeasuuntaisina. Suunnitelmaa tulisi kuitenkin tarkentaa niin, että korjaustoimenpiteet kattavat korjausvelvoitteen kokonaisuudessaan.

2.2 Tulipalojen edellyttämä suorituskyky

Tulipaloihin liittyvällä suorituskyvyllä vastataan rakennuspaloihin, maastopaloihin ja muihin tulipaloihin.

Rakennuspalot voivat edellyttää savusukellusvalmiutta. Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan, savuiseen ja rajattuun sisätilaan tai työskentelyä palavan rakennuksen katolla.

Savusukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa. Palavan ja rajatun sisätilan sammuttamiseen käytetään myös muita menetelmiä kuin savusukeltamista.

2.3 Rakennuspalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palveluiden tarve ja sitä vastaava palvelutaso on määritelty palvelutasopäätöksessä. Rakennuspalojen määrä oli kasvanut erityisesti Hämeenlinnassa edellisvuoteen verrattuna. Suorituskyvyn osalta sopimuspalokuntien savusukelluskelpoisten määrä jäi selkeästi tavoitteista, mutta muuten suorituskyky on likipitään tavoitetasolla.

Sopimushenkilöstön savusukellusvalmiudet on todettu ongelmallisiksi myös kaikissa verrokkiryhmän pelastuslaitoksissa.

Selvitykseen on kirjattu henkilöstön osaamiseen ja kaluston hankintaan liittyviä kehittämistoimenpiteitä.

2.3.1 Maastopalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Maastopaloja oli vuonna 2024 enemmän kuin kahtena edellisvuonna. Syyksi arvioidaan kesän kuivuusjakso ja ihmisten lisääntynyt luonnossa liikkuminen. Maastopaloihin liittyvästä suorituskyvystä ei erikseen päätetty palvelutasopäätöksessä eikä sen tarvetta ja saatavuutta ole erikseen arvioitu.

2.3.2 Liikennevälinepalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Liikennevälinepaloja oli vuonna 2024 vähemmän kuin kahtena edellisvuonna.

Liikennevälinepaloihin liittyvästä suorituskyvystä ei erikseen päätetty palvelutasopäätöksessä eikä sen tarvetta ja saatavuutta ole erikseen arvioitu.

Sähköautopaloihin liittyvää suorituskyykyä on kuitenkin kehitetty kalustohankinnoilla ja kouluttamalla sekä päätoimista että sopimushenkilöstöä.

2.3.3 Muiden tulipalojen edellyttämä suorituskyyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Muihin tulipaloihin liittyvästä suorituskyyvystä ei ole erikseen päätetty palvelutasopäätöksessä eikä sen tarvetta ja saatavuutta ole erikseen arvioitu.

2.3.4 Sammutusveden saamiseen liittyvä suorituskyyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Sammutusveden saamisen suorituskyyky perustuu sammutusvesisuunnitelmaan, joka pelastuslaitoksen piti päivittää vuoden 2024 aikana. Päivittäminen jäi kuitenkin kokonaisuudessaan toteutumatta. Palvelutasopäätöksessä on päätetty, että pelastuslaitos ylläpitää nykyistä vedenkuljetuskapasiteettia.

Verrokkiryhmän pelastuslaitoksiin verrattuna sammutusveden saamisen suorituskyyky on heikoiden kuvattu ja suunniteltu.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella tulipaloihin liittyvää suorituskyyvyn riittävyttä pystytään arvioimaan ainoastaan rakennuspalojen osalta. Rakennuspalojen suorituskyyky on riittävällä tasolla, mutta sopimuspalokuntien heikentyvät edellytykset tuottaa savusukellusvalmiutta ovat uhka koko alueen kattavalle suorituskyyvylle. Vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien käyttöönottoa tulisikin edistää merkittävästi.

Sammutusveden saamisen suorituskyyky ja sen kehittäminen perustuvat sammutusvesisuunnitelmaan, jonka päivittäminen on viivästynyt. Sammutusvesisuunnitelma tulisi päivittää viipymättä ja tämän jälkeen aloittaa tarvittavat kehittämistoimenpiteet riittävän sammutusveden saamisen suorituskyyvyn rakentamiseksi ja turvaamiseksi.

Vaikka selvityksen perusteella ei tulipaloihin liittyvää suorituskyykyä kaikilta osin pystytä arvioimaan, tiedossa ei kuitenkaan ole suorituskyykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

2.4 CBRNE-onnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyyky

CBRNE-onnettomuuksilla tarkoitetaan onnettomuuksia, joissa on osallisena kemiallisia aineita (C), biologisia taudinaiheuttajia (B), radioaktiivisia aineita (R), ydinenergiaa (N) tai räjähteitä (E).

Kemikaalionnettomuuksien torjuntaa tehdään tarvittaessa kemikaalisukelluksella, jolla tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä. Kemikaalisukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palveluiden tarve ja sitä vastaava palvelutaso on määritelty palvelutasopäätöksessä. Selvityksen mukaan suorituskky toteutui palvelutasopäätöksessä päätetyn mukaisesti vuonna 2024.

Pelastuslaitos on todennut palvelutasopäätöksessään palvelutarpeessa muutoksia, jotka edellyttävät nykyistä paremman varautumisen CBRNE-onnettomuuksiin. Kehittämistarpeina on tunnistettu toimintaohjeiden ja osaamisen kehittäminen. Suunnitelmissa on myös kahden CBRNE-kontin hankinta vuosien 2026 ja 2027 aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella CBRNE-onnettomuuksien edellyttämä suorituskky on riittävällä tasolla.

Toimintaympäristön muutoksen edellyttämiä kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina.

2.5 Vesipelastamisen suorituskky

Vesipelastamista on venekaluston avulla tehtävä pelastustoiminta ja pintapelastus sekä vesisukellus. Pintapelastus tarkoittaa veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Vesisukellus tarkoittaa vesisukelluslaitetta ja -varustusta edellyttävää ihmisen tai omaisuuden pelastamista ja ympäristövahingon torjuntaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palveluiden tarve ja sitä vastaava palvelutaso on määritelty palvelutasopäätöksessä. Selvityksen mukaan suorituskky toteutui palvelutasopäätöksessä päätetyn mukaisesti vuonna 2024. Vesisukelluskelpoisen henkilöstön määrä on vähentynyt oleellisesti viimeisten vuosien aikana. Käyttöään ylittänyttä venekalustoa on tarkoitus uusia lähivuosina.

Vesipelastamisen suorituskky on verrokkiryhmän pelastuslaitoksia vastaavalla tasolla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella vesipelastamisen suorituskky on riittävällä tasolla.

Vesisukeltajien koulutukseen ja venekaluston hankintaan liittyviä kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina.

2.6 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskky

Ympäristövahinkojen pelastustoiminnalla tarkoitetaan öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palveluiden tarve ja sitä vastaava palvelutaso on määritelty palvelutasopäätöksessä. Palvelutarpeessa ei ole havaittu muutoksia.

Ympäristövahinkoihin liittyvä suorituskyky toteutui osittain ja riittävä suorituskyky edellyttää vuosittaista lisärahoitusta. Ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman laadinta on aloitettu.

Muu tieto

Aluehallintovirastot toteuttavat ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden teemavalvonnan vuoden 2025 aikana. Teemavalvonta on arviota kirjoitettaessa kesken. Teemavalvonta on tehty ensimmäisen kerran vuonna 2022 ja pelastuslaitosten on tullut kehittää toimintaansa kehityssuunnitelmiin perustuen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen riskien edellyttämä ympäristövahinkojen torjuntataso on aluehallintoviraston käyttämällä asteikolla tasolla A. Vuoden 2022 valvonnassa tasoa ei saavutettu.

Alueella on useita tunnistettuja kehittämiskohteita ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskyvyn saattamiseksi vaaditulle torjuntatasolle.

2.7 Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyky

Korkealta tai alhaalta pelastaminen sisältää ajoneuvokalustolla ja köysipelastamisella tehtävät korkealta tai alhaalta pelastamisen toimenpiteet ja työskentelyn alueella, jossa on putoamisvaara. Putoamisvaarallisella alueella työskentely voi olla henkisesti ja fyysisesti vaativaa työtä, jonka turvallinen suorittaminen asettaa tekijälle terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyviä erityisvaatimuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palveluiden tarve ja sitä vastaava palvelutaso on määritelty palvelutasopäätöksessä. Selvityksen mukaan suorituskyky toteutui palvelutasopäätöksessä päätetyn mukaisesti vuonna 2024.

Suorituskyvyn ylläpitäminen edellyttää puomitikasyksikön ylläpitohankintaa.

Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyky on verrokkiryhmän pelastuslaitoksi vastaavalla tasolla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyky suorituskyky on riittävällä tasolla.

Puomitikaskaluston hankintaan liittyviä kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina.

2.8 Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tieliikenneonnettomuksiin liittyvä palveluiden tarve ja sitä vastaava palvelutaso on määritelty palvelutasopäätöksessä. Selvityksen mukaan suorituskyky toteutui pääosin palvelutasopäätöksessä päätetyn mukaisesti vuonna 2024.

Liikenneonnettomuuksista 2,6 %:ssa resurssit oli arvioitu riittämättömiksi tehtävän alussa.

Muiden liikenneonnettomuuksien palveluiden tarpeesta tai tasosta ei ole tehty erillistä päätöstä.

Muu tieto

Aluehallintoviraston on antanut Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle korjausmääräyksen, joka liittyy ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaan A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävissä

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen on korjattava alueella havaitut toimintavalmiuspuutteet lain edellyttämälle tasolle annetun määräyksen mukaisesti, jotta myös tämän luvun osalta asetetut vaatimukset täyttyvät.

2.9 Väestön varoittamisen suorituskyky

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa ja varoittamiseen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan väestön varoittamisen toimintaympäristössä tai palvelutarpeessa ei ole havaittu muutoksia vuoden 2024 aikana.

Maailmanpoliittisen tilanteen takia suorituskyvyn ylläpito ja kehittäminen väestön varoittamiseen on yhä merkityksellisempää. Kiinteiden väestöhälyttimien teoreettisella kuuluvuusalueella asuu 75 % maakunnan väestöstä.

Väestöhälyttimien hankinnat ovat toteutuneet palvelutasopäätöksen mukaisesti. Kehittämistarpeena selvityksessä mainitaan väestöhälytinjärjestelmän ylläpitohuolto. Ylläpitoa tehdään määrärahojen sallimissa rajoissa. Väestöhälytinjärjestelmän ylläpitämiseksi toimintakuntoisena väestöhälyttimiä tulee uusia vuosittain. Pelastustoimen osainvestointisuunnitelmaan on merkitty väestöhälyttimiin kohdistuvia investointeja.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kehittämistarpeena on tunnistettu väestöhälyttimien ylläpito ja hälyttimien riittävä kattavuus. Esitettyjä kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina. Erityisesti tulee varmistaa, että erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden vaara-alueilla on väestön varoittamiseen tarvittava riittävä suorituskyky.

2.10 Muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyvyt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitos on tunnistanut sortumapelastamisen palvelutarpeen. Tätä tarvetta tai siihen liittyvää suorituskykyä ei käsitellä palvelutasopäätöksessä.

Sortumapelastamisessa suorituskyky koostuu tällä hetkellä muihin pelastustoiminnan valmiuksiin.

Sortumapelastamisen suorituskykyä on suunniteltu kehitettävän henkilöstön osaamista kehittämällä ja kalustohankinnoin.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella ei sortumapelastamisen suorituskyvyn riittävyyttä pystytä arvioimaan. Tiedossa ei kuitenkaan ole suorituskykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina, mutta ennen niiden toteuttamista tulisi tehdä palvelutarpeen arviointi ja investointien toteuttamista yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa tulisi selvittää.

2.11 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat

Pelastuslaitoksen on huolehdittava riittävistä pelastustoiminnan henkilöstövoimavaroista. Niitä tarkasteltaessa on huomioitava ainakin henkilöstövoimavarojen määrä, osaamisen ylläpito ja kehittäminen sekä henkilöstön fyysinen toimintakyky.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastustoiminnan henkilöstön riittävyys Kanta-Hämeen pelastuslaitoksella ei ole vastannut tarvetta vuonna 2024. Vuodelle 2024 suunnitellut neljä ja vuodelle 2025 suunnitellut kymmenen palomiehen virkaa jäivät perustamatta talouden tasapainottamistoimien vuoksi. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen päivystävän palomestari -yhteistyön päättymisen edellyttää kahden palomestarin viran perustamista johtamisvalmiuden turvaamiseksi. Resurssipuutetta on paikattu tarvittaessa ylitöillä.

Resurssipuutteista huolimatta pelastuslaitos on pääosin pystynyt tuottamaan siltä edellytetyt palvelut mutta vuonna 2024 yli 80 A- tai B-kiireellisyysluokan tehtävää jäi ilman riittävää hälytysvastetta. Sopimuspalokuntien vahvuudet vaihtelevat, ja niiden lähtöhenkilöstömäärät ovat hieman laskeneet viime vuosina.

Osaamisenhallinnassa on panostettu erityisesti CBRNE- ja sortumapelastamiseen liittyvään koulutukseen, ja harjoitustoiminta on toteutunut suunnitellusti. Pelastuslaitoksella on vuosittaiset harjoitusohjelmat ja harjoittelu on toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Toiminnan kehittämiseksi on tunnistettu useita puutteita: pelastuslaitoksella ei ole kiinteää harjoitusaluetta, virtuaalista oppimisympäristöä tai yhtenäistä osaamisenhallinnan seurantajärjestelmää. Myös kouluttajaresurssit ovat niukat, ja kurssien järjestäminen on liiaksi yhden henkilön vastuulla. Sopimuspalokuntien osaamisen kehittäminen edellyttää jatkossa vahvempaa tukea ja suunnitelmallisuutta.

Fyysisen toimintakyvyn osalta henkilöstö täyttää sisäministeriön määrittelemät vähimmäisvaatimukset, ja päätoimisen pelastushenkilöstön fyysinen toimintakyky on toteutunut palvelutasopäätöksen mukaisesti. Päälystölle ei ole asetettu fyysisen toimintakyvyn tavoitteita. Sopimuspalokunnat vastaavat itse toimintakyvyn ylläpidosta. Kehittämistarpeita fyysisen toimintakyvyn osalta ei ole tunnistettu.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön voimavarat eivät vastaa täysin tarvetta. Pelastuslaitoksen tulisi lisätä pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojaan riittävälle tasolle, eikä palveluiden järjestämisen tulisi perustua ylitöiden tekemiseen.

Osaamisenhallinta on suunniteltua ja tavoitteellista, mutta olosuhteissa, osaamisenhallinnan keskittämisessä, tietojärjestelmissä ja henkilöstövoimavaroissa on merkittäviä kehittämistarpeita. Fyysisen toimintakyvyn seuranta toteutuu suunnitellusti valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti, eikä siihen liity kehittämistarpeita

Pelastuslaitoksen tulisi lisätä pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojan palvelutarpeen edellyttämälle tasolle. Osaamisenhallintaa tulisi kehittää niin, että olosuhteet vastaavat tarvetta, toiminta on suunniteltua ja dokumentointi keskitetty.

2.12 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Kalustollinen valmius on pystytty säilyttämään vuosittaisilla investointisuunnitelman mukaisilla hankinnoilla. Palvelutarpeessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2024 aikana, mutta aluehallintovirasto on antanut korjausmääräyksen toimintavalmiuden parantamiseksi, mikä edellyttää tulevaisuudessa erityisesti Riihimäen Peltosaaren alueella lisäinvestointeja ajoneuvokalustoon.

Uusi kalustostrategia laaditaan palvelutasopäätöskauden aikana, ja siinä huomioidaan teknologinen kehitys, toimintamallien muutokset ja mahdollinen erikoiskaluston tarve.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan kalusto on vastannut suorituskykyvaatimuksiin. Toimintavalmiuden kehittämisen edellyttämät ajoneuvohankinnat tulee olla osa investointisuunnitelmaa.

2.13 Paloasemat ja muut kiinteistöt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alue pyrkii ylläpitämään olemassa olevia kiinteistöjä ja kehittämään paloasemaverkostoa. Pelastuslaitos laatii yhteistyössä hyvinvointialueen tilapalveluiden kanssa asemaverkoston kartoituksen palvelutasopäätöksen aikana. Vuonna 2024 pelastustoimen osalta päätetyt kiinteistöhankkeet etenevät, niistä merkittävimpänä Assi-sairaalan yhteyteen tuleva pelastusasema. Sopimuspalokuntien asemarakennuksiin kohdistuu jonkin verran korjaustarvetta. Lisäksi päätoimisista paloasemista Forssan asema vaatii lähiaikoina korjaustoimenpiteitä. Myös johtokeskusten toimintaa mm. suojausten osalta kehitetään hyvinvointialuetasolla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen merkittävin kiinteistöön liittyvä kehittämishanke on Hämeenlinnan sairaalan yhteyteen tuleva paloasema. Muita käynnissä olevia hankkeita ei ole, mutta tulevaisuudessa rakennusten korjaustoimenpiteet ovat todennäköisiä. Niitä ei juurikaan tällä hetkellä näy pelastustoimea koskevassa investointisuunnitelmassa. Tulevan asemakartoituksen perusteella alueen tulisi laatia pitkän aikavälin suunnitelma asemien kunnon ja terveysturvallisuuden varmistamisesta ja sitoa suunnitelmat investointien kanssa kokonaisuudeksi.

2.14 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, ja pelastustoimen muodostelmalla on aina johtaja. Yhteistoimintatilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu useampi viranomainen, pelastusviranomainen toimii yleisjohtajana. Pelastustoiminnan johtamisesta laaditaan tarvittavat suunnitelmat, joissa määritellään riskien ja uhkien edellyttämät johtamisjärjestelyt eri laajuisissa ja myös pitkäkestoisissa tilanteissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Toimintaympäristössä tapahtui merkittävä muutos, kun Varsinais-Suomen pelastuslaitos irtisanoi pelastustoiminnan johtamista koskevan yhteistyösopimuksen marraskuussa 2024. Sopimus päättyy toukokuun lopussa 2025. Tästä huolimatta pelastustoiminnan johtamisen palvelut toteutuivat kuluneena vuonna palvelutasopäätöksen mukaisesti, ja johtamisjärjestelmä vastasi alueen riskeihin ja uhkiin.

Vuodelle 2025 suunnitellaan kahden uuden palomestarin viran perustamista turvaamaan johtamisvalmius yhteistyösopimuksen päättymisen jälkeen. Päivystävät palomestarit tulevat toimimaan välittömässä hälytysvalmiudessa Hämeenlinnan ja Forssan paloasemilla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Selvityksen perusteella pelastustoiminnan johtamisen suorituskyky on toteutunut riittävällä tasolla. Päivystävien palomestareiden järjestelmässä tapahtuneeseen muutoksen liittyvät kehittämistoimet ovat oikeasuuntaisia.

Kehittämistarpeena on järjestää jatkossa pelastustoiminnan johtamisen suorituskyky siten, että se vastaa sisäministeriön valtakunnallisia ohjeita ja ottaa huomioon yhteistyöalueella sovitut johtamiskäytännöt sekä pelastustoiminnassa tarvittavan kansallisen ja kansainvälisen avun järjestämisen.

2.15 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy järjestämisvastuu ja vastuu palvelujen asianmukaisen hoitamisen valvonnasta.

Alueella ei ole edellä kuvattua asianmukaisuuden valvonnan tehtävää.

2.16 Pelastusviranomaisen antama virka-apu

Pelastusviranomaisen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen perusteella virka-apua on annettu palvelutasopäätöksen mukaisesti. Eniten virka-apua annettiin ensihoidolle. Pelastuslaitos laskuttaa sisäisenä laskutuksena ensihoidon ensivastetehtävät sekä ensihoidolle annetut virka-aputehtävät.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Virka-avun antaminen toteutuu alueella tarvetta vastaavasti. Tiedossa ei ole erityisiä puutteita tai kehittämistarpeita. Valtakunnalliset käytännön laskuttamisessa eivät ole yhtenäisiä.

2.17 Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen suorituskky

Pelastustoimi osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

2.17.1 Kansainvälisen avun antamisen suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueelle ei ole osoitettu kansainvälisen avun pyyntöjä vuonna 2024. Alueella ei ole suunnitelmaa ulkomaille annettavan avun edellyttämän valmiuden ylläpidosta. Alueen mukaan palvelutasopäätöksen päätösosiot on tarkennettava seuraavan palvelutasopäätöksen valmistelun yhteydessä.

Alue ei varaudu valmiuden ylläpitoon erikseen, vaan siihen tarvittava valmius toteutetaan normaalitoiminnan valmiuden pohjalta. Alueella ei ole ulkomaille lähetettävää kansainvälisen pelastustoiminnan erityiskalustoa tai -toimintoja.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueella ei ole olemassa ennakoon muodostettua valmiutta tarjota pelastustoiminnan suorituskkyä ulkomaille.

2.17.2 Kansainvälisen avun vastaanottamisen suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastuslaitoksen ei tarvinnut vastaanottaa vuonna 2024 kansainvälistä apua. Pelastuslaitoksen toiminta perustuu kansalliseen Host Nation Support (HNS) ohjeeseen ja Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen laatimaan HNS-ohjeeseen. Alueella ei ole erityistä valmiutta kansainvälisen pelastustoiminnan avun vastaanottamiseen, vaan valmius toteutetaan normaalitoiminnan valmiuden pohjalta tarvittavin erityisjärjestelyin.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueella ei ole erityisin suunnitelmin varauduttu kansainvälisen avun vastaanottamiseen. Erityisvastuu avun vastaanottamisen koordinoinnissa on Helsingillä. Alueen tulisi jatkossa olla aktiivinen toiminnan kehittäjä siten, että alueella on tieto toiminnan käytännön järjestelyistä, vastuista ja velvoitteista. Tarvittavat suunnitelmat on laadittava ja päivitettävä.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Alueen pelastustoiminnan toimintavalmiudessa on havaittu puutteita, jotka on määrätty korjattavaksi. Toimintavalmiuden parantamiseksi suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina.

Tulipaloihin liittyvää suorituskyvyn riittävyyttä pystytään arvioimaan ainoastaan rakennuspalojen osalta. Rakennuspalojen suorituskky on riittävällä tasolla, mutta sopimuspalokuntien heikentyvät edellytykset tuottaa savusukellusvalmiutta ovat uhka koko alueen kattavalle suorituskvyylle. Vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien käyttöönottoa tulisikin edistää merkittävästi.

Sammutusveden saamisen suorituskky ja sen kehittäminen perustuvat sammutusvesisuunnitelmaan, jonka päivittäminen on viivästynyt. Vaikka selvityksen perusteella ei tulipaloihin liittyvää suorituskkyä kaikilta osin pystytä arvioimaan, tiedossa ei kuitenkaan ole suorituskkyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Annetun selvityksen perusteella korkealta ja alhaalta pelastamisen, CBRNE-onnettomuuksien edellyttämä sekä vesipelastamisen suorituskvyt ovat riittävällä tasolla.

Alueella on tunnistettuja kehittämiskohteita ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskvyn saattamiseksi vaaditulle torjuntatasolle.

Alueella on tunnistettu väestöhälyttimien ylläpitoon ja hälyttimien riittävään kattavuuteen liittyvät kehittämistarpeet.

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön voimavarat eivät vastaa täysin tarvetta. Pelastuslaitoksen tulisi lisätä pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojaan riittävälle tasolle, eikä palveluiden järjestämisen tulisi perustua ylitöiden tekemiseen.

Pelastustoiminnan kalusto on vastannut suorituskkyvaatimuksiin.

Alueen merkittävin kiinteistöön liittyvä kehittämishanke on Hämeenlinnan sairaalan yhteyteen tuleva paloasema. Muita käynnissä olevia hankkeita ei ole, mutta tulevaisuudessa rakennusten korjaustoimenpiteet ovat todennäköisiä.

Alueella ei ole erityisin suunnitelmin varauduttu kansainvälisen avun antamiseen tai vastaanottamiseen.

3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

Tämä luku käsittelee suunnitelmia, joita pelastuslaitoksen on tehtävä pelastuslain mukaan. Suunnitelmat ovat arvioinnin kohteena olevien pelastustoimen palvelujen tuottamista tukevia asiakirjoja. Aluehallintovirasto arvioi suunnitelmien laatimista ja toteutumista hyvinvointialueen antaman selvityksen perusteella.

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.

Alueen pelastustoiminnan yleisjärjestelyt on kuvattu pelastustoiminnan johtamisohjeessa. Sitä täydentävät erillisinä suunnitelmina viestiliikenne- ja varaviestiliikenneohje sekä sammuksivesisuunnitelma. Vaativia tilanteita koskeva suunnittelu muodostuu pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmasta ja sitä täydentävistä ohjeista, joita ovat johtokeskusohje ja ulkoiset pelastussuunnitelmat sekä HNS-ohje.

Selvityksen mukaan suunnitelmakokonaisuuden sisällössä on kehitettävää. Kaikki asetuksen 1363/2018 mukaisten suunnitelmien järjestelyt eivät ole ajan tasalla.

Suunnitelmakokonaisuuden hallinta on vastuutettu alueella vain osittain.

3.1 Hälytysohje

Pelastuslaitoksen tulee laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen kanssa. Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hälytysohje on ajan tasalla, eikä siinä ole havaittu merkittäviä kehittämistarpeita. Ohjetta on päivitettävä yhteistoimintasuunnitelmien ja keskinäisen avunannon suunnitelmien osalta. Edellisen vuoden selvityksen perusteella alueen hälytysohje oli suunnitelmissa päivittää vuoden 2024 aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Arvion mukaan hälytysohje vastaa pääosin tarvetta, mutta päivitystarpeita on tiedossa. Ei havaittu merkittäviä kehittämistarpeita.

3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa. Pelastuslaitoksen tulee myös laatia yhteistyössä pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten tulee varautua

pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Keskinäisen avunannon suunnitelmat edellyttävä päivittämistä. Selvityksessä ei esitetty tarkempia tietoja.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Suunnitelmat on päivitettävä.

3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Keskinäisen avunannon suunnitelmat edellyttävä päivittämistä. Selvityksessä ei esitetty tarkempia tietoja.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Suunnitelmat on päivitettävä.

3.4 Onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämien pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien laatimisesta, mukaan lukien sammutusvesisuunnitelmasta.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suunnitelmista ei ole annettu selvityksessä tarkempaa tietoa, mutta on mainittu, että sammutusvesisuunnitelma edellyttää päivittämistä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sammutusvesisuunnitelma on saatettava ajan tasalle.

3.5 Eriyistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on pelastuslain mukaisesti ydinenergialaitos, tuotantolaitos, kaivannaisjätteen alue, vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä ratapiha tai satama-alue. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta ja järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen

pelastussuunnitelman edellyttäviä kohteita on hyvinvointialueilla vaihteleva määrä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan vaativia tilanteita koskeva suunnittelu muodostuu pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmasta ja sitä täydentävistä ohjeista, joita ovat johtokeskusohje, ulkoiset pelastussuunnitelmat ja HNS-ohje.

Suunnitelma arkkitehtuurissa ja sisällössä on kehitettävää. Kaikkien asetuksen 1363/2018 mukaisten suunnitelmien järjestelyt eivät ole ajan tasalla.

Selvityksen mukaan 75 % ulkoisista pelastussuunnitelmista on ajan tasalla eikä niissä ole tunnistettu päivitystarvetta. Ulkoisten pelastussuunnitelmien harjoitukset on järjestetty säännöllisesti.

Muu tieto

Aluehallintoviraston ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyvän valvontatehtävän mukaan alueella on viisi UPS-kohdetta. Kaikki suunnitelmat eivät ole sisäministeriön ohjeen 2021:2 mukaisella pohjalla. Suunnitelmat on kuitenkin säännöllisesti päivitetty. Harjoitukset on järjestetty säännöllisesti, mutta harjoitusten läpivientiin ja henkilöstön osaamiseen liittyy kehittämistarpeita. Vuonna 2024 harjoitusraportin toimittamisessa oli viive. Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja sisäinen viestintä vaativat toimenpiteitä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen toiminta vastaa pääosin tarvetta. Ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyvien velvoitteiden hoitaminen edellyttää riittävien resurssien varmistamista. Kehittämistarpeena on alueen ulkoisten pelastussuunnitelmien päivittäminen sisäministeriön ohjeen mukaiselle pohjalle sekä riittävän osaamisen varmistaminen.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen suunnitelmien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Pelastuslaitoksen hälytysohje vastaa pääosin tarvetta, mutta päivitystarpeita on tunnistettu.

Keskinäisen avunannon suunnitelmat edellyttävät päivittämistä. Suunnitelmien osalta on varmistettava, että ne vastaavat YT-alueen pelastuslaitosten kanssa tehtävän yhteistyön vaatimuksia.

Sammutusvesisuunnitelma on saatettava ajan tasalle.

Ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyvien velvoitteiden hoitaminen on pääosin riittävällä tasolla mutta kokonaisuus edellyttää riittävien resurssien varmistamista.

4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna sopimuspalokuntia ja muita organisaatioita ja henkilöitä. Hyvinvointialue päättää, missä laajuudessa se käyttää vapaaehtoisia pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa.

Sopimuspalokuntien lisäksi pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna muitakin toimijoita, kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten yksiköitä, vapaaehtoista pelastuspalvelua, pelastusalan liittoja, pelastuskoiria sekä radioamatöörejä ja muita vapaaehtoistoimintaan perustuvia organisaatioita ja järjestöjä.

Tässä luvussa arvioidaan pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan liittyvien tehtävien hoitamista, palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä niiden kehitystarvetta.

4.1 Sopimushenkilöstön, sivutoimisen henkilöstön sekä vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamisessa

Kanta-Hämeen sekä päätoimisella että sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä hoidettujen pelastustoiminnan tehtävien määrä vuonna 2024 oli 466 tehtävää. Pelkästään sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä hoidettujen pelastustoiminnan tehtävien määrä oli 420.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Sopimuspalokuntien henkilöstö on hieman vähentynyt viime vuosina: vuonna 2022 heitä oli noin 355, kun taas vuonna 2024 noin 330. Henkilöstö- ja lähtövahvuudet vaihtelevat Kanta-Hämeen alueella. Vuonna 2024 sopimuspalokunnat saivat 1188 hälytystä, joista 135 oli ”0”-vahvuisia. Tehtävien keskimääräinen henkilövahvuus oli 3,24. Vahvuuksissa on eroja palokuntien välillä, ja osa täyttää sopimusvaatimukset paremmin kuin toiset.

Turvallisuusviestintään osallistuminen on vapaaehtoista, mutta vuonna 2024 järjestettiin 94 tilaisuutta, joissa tavoitettiin yli 17 000 ihmistä. Sopimuspalokunnilla on tärkeä rooli erityisesti maaseudulla, ja toimintaedellytyksiä pyritään kehittämään laatimalla kehittämissuunnitelma. Tämä vaatii pelastuslaitokselta lisäresursseja, erityisesti koulutukseen ja kalustoon.

Alue on verrannut toimintaansa verrokkiryhmänsä pelastuslaitoksiin ja todennut kehityssuunnan olevan samankaltainen verrokkipelastuslaitoksissa.

Muu tieto

Kanta-Hämeen palvelutasopäätöksessä on päätetty, että vapaaehtoisia käytetään pelastustoimen palvelujen tuottamiseen toteutuneen käytännön mukaisesti. Pelastuslaitos pyrkii jatkamaan organisaatioiden kanssa tehtyjä sopimuksia niiden määräajan umpeutuessa ja kehittämään niitä uhka- ja riskiarvion

asettamien vaatimusten mukaisesti. Vapaaehtoisia käytetään pelastustoiminnan lisäksi myös muihin pelastustoimen tehtäviin, kuten turvallisuusviestintään, palokuntasopimuksien mukaisesti.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kanta-Hämeessä sopimuspalokunnilla on tärkeä rooli palvelujen tuotannon varmistamisessa. Sopimuspalokuntalaisten määrä on vuoden aikana laskenut noin 7 prosentilla ja sopimuspalokunnille osoitetuista pelastustoiminnan tehtävistä noin 11 prosentille tehtävistä ei saatu ketään lähtemään. Turvallisuusviestintään osallistumista ei pelastuslaitos ole edellyttänyt palokuntasopimuksissa. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan pelastuslaitoksen on syytä kiinnittää sopimushenkilöstön saatavuuteen ja toimintavarmuuteen huomiota.

4.2 Pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistäminen sisältää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Toimenpiteiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alue ei ole tunnistanut merkittäviä muutoksia toimintaympäristössä tai palvelutarpeessa. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi perustettiin vuoden 2024 loppuvuodella sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisen työryhmä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan vapaaehtoistoimintaa tuetaan alue- ja palokuntasopimusten linjausten mukaisesti. Pelastuslaitos huomioi laadintaprosessissa esiin nousseet kehitysehdotukset ja kartoittaa palokuntien tukitarpeita vuosittaisilla kehityskeskusteluilla. Lisäksi sopimuspalokuntien näkyvyyttä edistetään viestinnällä, ja tavoitteena on vahvistaa palokuntien elinvoimaisuutta ja lisätä harrastajamääriä. Vuoden 2024 lopulla perustettu työryhmä laatii kehittämissuunnitelman sopimuspalokuntatoiminnan edistämiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueella on syytä kiinnittää huomiota vapaaehtoistoiminnan edistämiseen ja huolehtia sen jatkuvuudesta ja ylläpitää alueen systemaattista yhteistyötä alueen sopimuspalokuntien kanssa. Aluehallintovirasto pitää sopimuspalokuntatoiminnan edistämiseksi laadittavaa kehittämissuunnitelmaa erittäin tarpeellisena huomioiden vähenevän sopimuspalokuntalaisten määrän.

4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastukset

Jos sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluva savusukeltaja tai muuta vastaavaa raskasta työtä tekevä henkilö ei ole oikeutettu työsuhteen perusteella työterveyshuoltoon, hänelle on järjestettävä työterveyshuoltolain mukaisia tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisevillä palveluilla ja terveystarkastuksilla on tarkoitus ehkäistä ja torjua pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvia terveysvaaroja ja -haittoja ja suojella henkilön turvallisuutta, työkykyä ja terveyttä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Sopimuspalokuntien savusukeltajien määrä on vähentynyt, koska testaus- ja tarkastusprosessit koetaan vaivalloisiksi ja ajallisesti haastaviksi, erityisesti iltaja viikonloppuaikojen puuttuessa. Raportointi on puutteellista, eikä pelastuslaitoksella ole tarkkaa tietoa tarkastusten määrästä, koska se ei toimi sopimushenkilöstön työnantajana. Käytäntöjä on tarpeen kehittää yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Muu tieto

Sopimuspalokuntaan kuuluvan henkilöstön työterveyshuollosta ja toimintakyvyn testauksesta on sovittu aluesopimuksessa. Pelastuslaitos on vastannut palokuntien hälytysosastoon kuuluvien henkilöiden terveystarkastuksista pelastuslaitoksen määrittelemässä työterveyshuollossa.

Terveystarkastuksissa on käyty työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti. Menettely on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuhenkilö on nimetty.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kanta-Hämeessä terveystarkastukset on kohdennettu kaikille pelastustoiminnassa toimiville sopimuspalokuntalaisille. Sopimuspalokuntalaisten terveystarkastuksista on linjattu palvelutasopäätöksessä asianmukaisesti, mutta tavoitteen toteutumisessa käytännön tasolla on kehittämistä, sillä pelastuslaitoksella ei ole tietoa terveystarkastuksien toteutumisesta. Pelastuslaitoksen tulee kehittää käytäntöjä yhdessä työterveyshuollon kanssa.

4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Pelastustoimintaan osallistuvilta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Vuonna 2024 Kanta-Hämeen pelastuslaitos on järjestänyt sopimushenkilöstölle palvelutasopäätöksen mukaisia perus- ja erikoisosaamisen koulutuksia, kuten pelastustoiminnan peruskurssin, tieliikennepelastamisen kurssin ja savusukelluskurssin. Koulutusten toteuttaminen vaatii riittävästi pätevää ja motivoitunutta kouluttajaresurssia, mutta tällä hetkellä kurssikohtaisten

vastaavien kouluttajien määrä on riittämätön, ja koulutusvastuu on käytännössä yhdellä henkilöllä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan Kanta-Hämeen pelastuslaitos on järjestänyt sopimus- ja sivutoimisen henkilöstön koulutusta Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaisesti, koulutuksen kustantajana ja järjestäjänä toimii Hämeen pelastusliitto. Päälliköiksi koulutettavat on lähetetty Pelastusopiston kursseille. Vaikka koulutuksen periaatteet on määritelty toimintakäsikirjassa ja vastuuhenkilö nimetty, kaikkia lain edellyttämiä koulutusvaatimuksia ei ole vielä saavutettu.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan sopimushenkilöstön koulutus on Kanta-Hämeessä riittämättömällä tavalla järjestetty. Koulutusvastuun keskittäminen yhdelle henkilölle tekee koulutusjärjestelmästä kestäättömän ja vastuun jakamista useammalle henkilölle on harkittava. Alueella on kiinnitettävä huomiota, että sopimuspalokuntalaisten lain edellyttämät koulutusvaatimukset täyttyvät.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Kanta-Hämeessä sopimuspalokunnilla on tärkeä rooli palvelujen tuotannon varmistamisessa. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan pelastuslaitoksen on syytä kiinnittää huomiota sopimushenkilöstön saatavuuteen ja toimintavarmuuteen.

Alueella on syytä kiinnittää huomiota myös vapaaehtoistoiminnan edistämiseen ja huolehtia sen jatkuvuudesta sekä ylläpitää alueen systemaattista yhteistyötä alueen sopimuspalokuntien kanssa. Aluehallintovirasto pitää sopimuspalokuntatoiminnan edistämiseksi laadittavaa kehittämissuunnitelmaa erittäin tarpeellisena huomioiden vähenevän sopimuspalokuntalaisten määrän.

Kanta-Hämeessä terveystarkastukset on kohdennettu kaikille pelastustoiminnassa toimiville sopimuspalokuntalaisille. Sopimuspalokuntalaisten terveystarkastuksista on linjattu palvelutasopäätöksessä asianmukaisesti, mutta tavoitteen toteutumisessa käytännön tasolla on kehittämistä, sillä pelastuslaitoksella ei ole tietoa terveystarkastuksien toteutumisesta. Pelastuslaitoksen tulee kehittää käytäntöjä yhdessä työterveyshuollon kanssa.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan sopimushenkilöstön koulutus on Kanta-Hämeessä riittämättömällä tavalla järjestetty. Koulutusvastuun keskittäminen yhdelle henkilölle tekee koulutusjärjestelmästä kestäättömän ja vastuun jakamista useammalle henkilölle on harkittava.

5 Väestönsuojelun palvelut

Pelastustoimen viranomaisen tulee pelastuslain mukaan varautua riittävin suunnitelmin ja valmisteluin toimialaan kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen. Väestönsuojelun (VSS) palveluja ovat muiden muassa

- väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu
- pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen
- hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen
- väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen
- väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön kouluttaminen
- pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen
- kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Tässä luvussa on tarkoitus arvioida väestönsuojelun palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä palvelujen kehittämistarvetta.

5.1 Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun suorituskyky

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien suunnitelmien laatimisesta ja päivittämisestä ja tehtävien hoitamiseksi tarvittavista voimavaroista.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Selvityksessään alue ei ole tunnistanut merkittäviä toimintaympäristön muutoksia. Valmiuden ja varautumisen vastuualueen toisen valmiussuunnittelijan virka saatiin täytettyä vuonna 2024. Tästä työpanoksesta noin puolet oli tarkoitus kohdentaa pelastustoimen valmiuteen ja varautumiseen, mutta resurssia jouduttiin käyttämään myös hyvinvointialueen sote-valmiussuunnitteluun. Tämä aiheutti vajetta pelastustoimen suunnitteluun varatussa työpanoksessa.

Merkittävin kehittämistarve liittyy edelleen hyvinvointialueen sisäisiin suunnitteluperusteisiin sekä vastuu- ja tehtävämäärittelyihin. Pelastustoimen vastuualue ohjaa koko hyvinvointialueen varautumisen suunnittelua, ja tehtäväkenttä on laaja suhteessa käytettävissä olevaan resurssiin. Selkeää vastuurajaa pelastustoimen ja muun hyvinvointialueen valmiussuunnittelun välillä ei ole, eikä sellaista myöskään haluta muodostaa – varautumista tarkastellaan kokonaisuutena.

Palveluiden saatavuudessa ei ole merkittäviä eroja muihin hyvinvointialueisiin verrattuna. Toiminnallisesti Kanta-Häme eroaa kuitenkin monista muista pelastuslaitoksista siinä, että koko hyvinvointialueen varautuminen on keskitetty pelastustoimen toimialalle. Tämä järjestely mahdollistaa varautumisen palveluiden tuottamisen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan erittäin kustannustehokkaasti koko hyvinvointialueen tarpeisiin.

Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelussa on tunnistettu kehittämistarpeita. Suunnittelutyö sodanajan uhkien vaikutusten arvioimiseksi on käynnissä ja edellyttää resursseja. Sodan ajan uhka-arvion perusteet saatu. HÄME-24 harjoituksessa harjoiteltiin väestön siirtämiseen ja vastaanottamiseen liittyviä toimintoja. Harjoitus toi konkretiaa suunnitteluun. Suunnitelmien laadinta on kesken.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan väestönsuojelun varautumissuunnitelmat ovat olemassa, mutta ne eivät ole kaikilta osin ajan tasalla. Esimerkiksi pelastuslaitoksen valmius- ja evakuointisuunnitelmat edellyttävät päivittämistä. Suunnitelmat on kuvattu toimintakäsikirjassa ja vastuuhenkilöt nimetty. Vuonna 2023 on otettu käyttöön valtakunnallinen valmiussuunnitelmapohja, jota hyödynnetään mahdollisimman laajasti. Suunnitelmia on päivitetty vuoden 2024 aikana vastaamaan uusinta uhka-arviota, ja jatkossa suunnitelmat tarkistetaan vuosittain. Aiemmistä kriiseistä saatujen oppien vieminen suunnitelmiin edellyttää vielä työtä. Väestönsuojeluun liittyvät kumppanuudet tunnistetaan ja sopimuksellinen varautuminen käynnistetään palvelutasopäätöskaudella. Suunnitteluun on käytettävissä 0,5 henkilötyövuotta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastuslaitoksen omien suunnitelmien kehittäminen ei ole edennyt palvelutasopäätöksessä kuvatussa aikataulussa, kun suunnitteluresurssia on kohdennettu hyvinvointialueen sote-sektorin varautumisen suunnittelua varten. Pelastustoimen väestönsuojelun suunnitteluresurssin käyttö ja riittävä määrä on alueella varmistettava.

5.2 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta huomioiden yhteistoimintatarpeet ja -sopimukset.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

HÄME 24 -harjoituksessa testattiin julkaistun evakuointiohjeen mukaisia toimintoja ja yhteensovitettiin olemassa olevia suunnitelmia. Harjoituksesta saatujen herätteiden pohjalta suunnittelutyö on käynnissä ja jatkuu vuoden 2025 aikana. Väestönsuojelutehtävien suunnitelmia on edistetty, mutta ne eivät ole vielä kokonaisuudessaan valmiita. Osasyynä ovat puutteelliset tiedot sodan ajan uhka-arvion perusteista, ja tiedontuotannon hajanaisuus eri toimijatasoilla aiheuttaa epätarkkuuksia.

Palvelutasopäätöksessä on käsitelty väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutusta, mutta johtamisen suunnittelu on vielä noin puolivälissä ja odottaa keväällä 2025 tapahtuvaa operatiivisen johtamisjärjestelmän uudistusta. Tämä muutos tulee parantamaan henkilöstörakennetta myös poikkeusoloissa. Kehittämistarpeena korostuu erityisesti kyseisen henkilöstön koulutus.

Vaikka väestönsuojelun palveluiden saatavuudessa ei ole suurta eroa muihin hyvinvointialueisiin verrattuna, Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen suunnitteluresurssi (0,5 henkilötyövuotta) on todennäköisesti selvästi verrokkialueita pienempi.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan väestönsuojelutehtävien edellyttämää toimintaa ja suunnitelmia on sovitettu yhteen alueen viranomaisten kanssa, erityisesti paikallispuolustusharjoitusten ja Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumin kautta, jolla on ollut keskeinen rooli. Yhteensovittamista ei kuitenkaan ole kaikilta osin toteutettu, eikä kaikkia yhteistyökumppaneita ole tunnistettu riittävällä tarkkuudella. Yhteensovittaminen on kuvattu toimintakäsikirjassa ja vastuuhenkilö on nimetty.

Suunnitelmat eivät täysin vastaa viimeisimpiä riskianalyysyjä tai sodan ajan uhkakuvia, minkä vuoksi niiden päivittäminen on tarpeen. Palvelutasopäätöksen mukaisesti pelastuslaitos sovittaa väestönsuojelutehtävien toiminnan ja suunnitelmat yhteen palvelutasokauden ensimmäisen puoliskon aikana ja vie asian vuosittain Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumin käsiteltäväksi. Nykyiset voimavarat riittävät päätöksen mukaiseen palvelutasoon, kun niitä tarvittaessa kohdennetaan uudelleen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston arvion mukaan pelastusviranomaisen väestönsuojelusuunnitelmien laatimis- ja yhteensovittamistyötä tulee jatkaa ja varmistaa, että työhön on riittävät resurssit.

5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluorganisaation henkilöstöstä (pää- ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntien henkilöstö), materiaalin ja tilojen määrittämisestä ja varaamista koskevien suunnitelmien laadinnasta ja päivittämisestä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksen mukaan väestönsuojeluorganisaation määrittelyssä on merkittävää kehittämistarvetta. Pelastustoimen osalta tehtävään osoitettu resurssi on 0,5 henkilötyövuotta. Muuttunut toimintaympäristö ja pelastusviranomaiseen kohdistuvat vaatimukset ovat kasvattaneet resurssin tarvetta edellisen palvelutasopäätöksen hyväksymisen jälkeen. Asiaa tulee tarkastella, tavoitteena resurssien lisäys.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan väestönsuojeluorganisaation laatiminen on osa varautumisen suunnittelua, joka on kuvattu toimintakäsikirjassa, ja vastuuhenkilö on nimetty. Organisaatio muodostuu henkilöstöstä, tiloista, kalustosta ja materiaalista, joista suojelulohkot on jo määritelty, ja osittain tiloja ja materiaalia on varattu. Vuoden 2023 aikana pelastuslaitokselle on rekrytoitu

päätoimisia valmiussuunnittelijoita, jotka koordinoivat suunnittelua ja huolehtivat varausten ajantasaisuudesta.

Tavoitteena on määritellä väestönsuojelun edellyttämät resurssit ja varata tarvittavat tilat, kalusto ja materiaali sekä kirjata tiedot varautumistehtävien rekisteriin. Palvelutasopäätöksen mukaisesti pelastuslaitos toteuttaa tämän suunnittelun ja varaukset palvelutasokauden ensimmäisen puoliskon aikana. Suunnittelu perustuu kauden alussa laadittaviin perusteisiin ja toteutetaan valmiussuunnittelijan 0,5 henkilötyövuoden sekä varautumisen tiimin muiden resurssien avulla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Hyvinvointialueen on huolehdittava väestönsuojeluorganisaation asianmukaisesta määrittelystä ja että pelastusviranomaisen vastuulla olevat väestönsuojelutehtävät ovat asianmukaisesti resursoitu.

5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulla on VSS-organisaation henkilöstön ja tilojen varaamisen periaatteet ja päivittämisen aikaväli. Se sisältää oman päätoimisen ja sivutoimisen ja sopimuspalokuntien henkilöstön VAP-varausten ajantasaisuuden sekä omien toimitilojen ja mahdollisten väistötilojen varaamisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialue on varannut väestönsuojelutehtäviin tarvittavan kaluston, henkilöstön ja tilat. Sopimuspalokuntalaisten varaamisen suhteen on alueella vielä kehitettävää.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos on varannut henkilöstöä ja tiloja väestönsuojelutehtäviin, mutta varaukset eivät ole kaikilta osin ajan tasalla. Varaukskäytännöt on kuvattu toimintakäsikirjassa, ja vastuuhenkilö on nimetty. Vuoden 2023 aikana pelastuslaitokselle on rekrytoitu päätoimisia valmiussuunnittelijoita, jotka vastaavat muun muassa väestönsuojeluun tarvittavan henkilöstön varaamisesta. Väestönsuojeluun liittyvät henkilöstö- ja tilavaraukset tulee päivittää säännöllisesti, jotta ne vastaavat ajankohtaisia tarpeita ja uhkakuvia. Pelastuslaitos päivittää väestönsuojelutehtäviin tarvittavat henkilöstö- ja tilavaraukset vuoden 2024 aikana. Jatkossa varaukset tarkistetaan vuosittain osana suunnitelmallista varautumista. Päätöksen mukainen palvelutaso on mahdollista toteuttaa nykyisillä voimavaroilla, kun niitä kohdennetaan tarvittaessa uudelleen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Varauksiin liittyvät velvoitteet ovat pääosin kunnossa. Sopimuspalokuntalaisten osalta varausasioissa on vielä kehitettävää.

5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöllä tulee olla riittävä osaaminen pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien hoitamiseksi. Osaamiseen vaadittavan koulutuksen, perehdytyksen ja osaamisen ylläpidon määrittely ja määrittelyn perusteella suunnitellut toimenpiteet muodostavat VSS-koulutusohjelman.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksen mukaan on tarve paikallisesti arvioida väestönsuojelun kokonaisuuden selkeyttämistä osana palvelutasopäätöstä. Kansallisesti olisi tarvetta yhdenmukaistaa varautumisen terminologiaa, sillä siviilivarautumisen ja siviilivalmiuden käsitteet ovat yleistyneet alan sisäisessä kielenkäytössä, mutta aiheuttavat epäselvyyttä yhteistyökumppaneille. Mikäli termien käyttö vakiintuu, voi olla perusteltua tarkastella myös lainsäädännön päivittämistarvetta.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen henkilöstövaraukset väestönsuojeluun ovat olleet osin puutteellisia, ja varattujen henkilöiden koulutus ei ole ollut riittävällä tasolla. Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus on kuvattu toimintakäsikirjassa, ja vastuuhenkilö on nimetty. Vuoden 2023 aikana pelastuslaitokselle on rekrytoitu päätoimisia valmiussuunnittelijoita, jotka vastaavat koulutussuunnitelman laatimisesta. Kun henkilöstövaraukset saadaan kuntoon, tulee selvittää koulutustarve ja huolehtia koulutuksen toteuttamisesta. Pelastuslaitos kartoittaa koulutustarpeet ja laatii koulutussuunnitelman vuoden 2024 aikana. Henkilöstö koulutetaan palveluskauden aikana, ja jatkossa koulutuksen tarve arvioidaan vuosittain. Päätöksen mukainen palvelutaso on mahdollista toteuttaa nykyisillä voimavaroilla, kun niitä kohdennetaan tarvittaessa uudelleen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Erityisesti väestönsuojeluorganisaation koulutuksen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota ja laatia koulutussuunnitelmat ja toteuttaa koulutukset varatuille henkilöille.

5.6 Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen

Pelastustoimen viranomaisten johtamisen edellytykset poikkeusoloissa on varmistettava. Tämä sisältää

- suunnitelman johtamisesta poikkeusoloissa, mukaan lukien suunnitelman päivitys ja suunnitelmaan perehdyttäminen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien toimitilojen, väistötilojen ja suojatilojen määrittämisen ja kunnossapidosta sopimisen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien tietojärjestelmien ja niiden varajärjestelmien määrittelyn ja ylläpidosta sopimisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Selvityksen mukaan niukka rahoitus on tehostanut tilojen käyttöä entisestään, mikä tekee erikoistilojen toteuttamisesta haastavaa. Muita tiedostettuja muutostarpeita ei tällä hetkellä ole. Palveluiden kehittämistarpeena korostuu johtamistilan, johtamisjärjestelmien ja materiaalien kehittäminen siten, että ne tukevat toimintaa ja johtamista kaikissa valmius- ja turvallisuustilanteissa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on käytössään nykyaikainen johtokeskustila, jonka sähkö- ja tietoverkot ovat varmennettuja. Lisäksi käytössä on luotettava ja koko toiminta-alueen kattava viesti- ja johtamisjärjestelmä sekä näiden varajärjestelmät.

Pelastuslaitos ylläpitää viesti- ja johtamisjärjestelmiä sekä poikkeusolojen johtamisedellytyksiä varmistaen toimintansa myös varajärjestelmien, kuten VHF-verkon, kautta. Lisäksi selvitetään uhka-arvioon perustuvan ja tarkoituksenmukaisen kalliosuojatilaan sijoittuvan johtokeskuksen hankkiminen osana hyvinvointialueen palveluverkkoselvitystä.

Päätöksen mukainen palvelutaso on toteutettavissa nykyisin voimavaroin, mikäli niitä kohdennetaan tarvittaessa uudelleen. Suojatiloihin sijoitettavan johtokeskuksen toteutus edellyttää investointivarausta, ja hankesuunnittelu etenee osana palveluverkkoselvitystä, joka käynnistyi elokuussa 2023.

Osa tästä luvusta on siirretty erilliseen salassa pidettävään liitteeseen julkisuuslain (621/1999) 24 § 1 momentin 8 kohdan perusteella.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kunnossapito- ja hankintasuunnitelmaa pelastuslaitoksen selvityksessä ei esitetä, mutta myös kunnossapitoon, varustamiseen ja hankintoihin nähden on työtä tehtävä suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.

5.7 Kuntien kanssa tehtävä varautumisen yhteistyö

Väestönsuojeluun varautumisessa tehdään yhteistyötä kuntien kanssa. Yhteistyö sisältää yhteistoimintarakenteet, toimintamallit ja yhteistyön edellyttämän tiedonkulun. Muuta varautumiseen liittyvää yhteistyötä on esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelun tukeminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Selvityksen mukaan palvelutasopäätöksen mukaiset tavoitteet on saavutettu, ja keväällä 2024 toteutettu kuntakierros sekä HÄME 24 -harjoitus tukivat osaltaan tätä. Pääosin palveluiden saatavuuden tavoitteet jopa ylitettiin selvästi. Yhteistyösopimus kuntien, pelastuslaitoksen ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueen välillä on valmisteltu, ja se tulisi saattaa valmiiksi. Sopimus selkeyttäisi toimintaa ja vastuunjakoa eri osapuolten välillä. Kuntien kanssa tehtävässä varautumistyössä Kanta-Häme on edellä muita hyvinvointialueita, ja toiminnalla on vahvat perusedellytykset. Kehittämistarpeena nousee kuitenkin esiin dokumentaation parantaminen.

Pelastuslaitos tukee kuntia vuosittain muun muassa järjestämällä kuntakierroksia, harjoitusten ohjausta ja toteutusta sekä osallistumalla varautumisen yhteistoimintaryhmän toimintaan. Yhteensä kuntien tukemiseen käytetään noin 98 henkilötyöpäivää vuodessa. Kunnat eivät maksa tästä tuesta.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan hyvinvointialue, Hämeen liitto ja alueen kunnat ovat toimineet strategisina kumppaneina, ja yhteistyön perustana ovat olleet kunkin osapuolen strategiat. Kaikkia on yhdistänyt yhteinen tavoite edistää asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Osapuolet ovat sitoutuneet ihmislähtöisiin, yhdenvertaisiin ja vaikuttaviin palveluihin. Vuonna 2022 alueellinen hyvinvointityön ja -johtamisen yhdyspintatyöryhmä valmisti esityksen yhteistyörakenteista koskien hyvinvointia, johtamista, turvallisuutta ja varautumista. Tämän pohjalta laadittiin alkuvuodesta 2023 hyvinvointialueelle puitesopimus, jossa määriteltiin yhteistyön tavoitteet, rakenteet ja periaatteet.

Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumi on toiminut seuranta-, suunnittelu- ja keskustelufoorumina tukien hyvinvointialueen ja kuntien valmiussuunnittelua. Alueellisesti sovitut, selkeät rakenteet ovat välttämättömiä yhteisten asioiden käsittelylle eri tasoilla. Vuoropuhelu ja yhteiset linjaukset ovat edellytyksiä vaikuttavalle ja yhdenmukaiselle toiminnalle. Tavoitteena on yhteinen tiedolla johtaminen, jossa monialainen tilannekuva muodostetaan, käsitellään ja analysoidaan vuorovaikutteisesti tukemaan päätöksentekoa, johtamista, seuranta- ja arviointia. Tällä varmistetaan valmiuden ja varautumisen yhteensopivuus ja toimivuus.

Pelastuslaitos toimii yhteistyössä kuntien kanssa puitesopimuksen mukaisilla rakenteilla ja toimintatavoilla. Lisäksi pelastuslaitos koordinoi ja tukee Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumin toimintaa. Päätöksen mukainen palvelutaso on toteutettavissa nykyisillä voimavaroilla, tarvittaessa niitä uudelleen kohdentamalla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kuntien tukemisesta tehtävän selvityksen pohjalta varautumistyön jatkuvuus tarkentuu. Sopimuksia tukemisesta ei ole laadittu, mutta sopimus on valmistelussa. Aktiivinen verkostomainen yhteistyö mahdollistaa säännöllisen asioiden käsittelyn sekä tiedonvaihdon. Sopimusperusteinen tukeminen voisi sitouttaa ja selkeyttää kaikkia osapuolia yhteistyön osalta.

Aluehallintoviraston arvio väestönsuojelun palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Pelastuslaitoksen omien suunnitelmien kehittäminen ei ole edennyt palvelutasopäätöksessä kuvatussa aikataulussa, kun suunnitteluresurssia on kohdennettu hyvinvointialueen sote-sektorin varautumisen suunnittelua varten. Pelastustoimen vss-suunnitteluresurssin käyttö ja riittävä määrä on alueella varmistettava.

Pelastusviranomaisen väestönsuojelusuunnitelmien laatimis- ja yhteensovittamistyötä tulee jatkaa ja varmistaa, että työhön on riittävät resurssit.

Valtioneuvoston asetuksen (570/2024) mukainen yhteistoimintaryhmä väestönsuojeluun varautumistyöhön liittyen on tarpeen käynnistää. Lisäksi väestönsuojelun edellyttämän yhteistyön käsitteleminen Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden kesken on tarpeellista käynnistää.

Hyvinvointialueen tulee määritellä väestönsuojeluorganisaatio ja huolehtia, että pelastusviranomaisen vastuulla olevat väestönsuojelutehtävät ovat asianmukaisesti resursoitu.

Henkilövarauksiin liittyvät velvoitteet ovat Kanta-Hämeessä pääosin kunnossa. Sopimuspalokuntalaisten osalta varausasioissa on vielä kehitettävää.

Erityisesti väestönsuojeluorganisaation koulutuksen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota ja laatia koulutussuunnitelmat ja toteuttaa koulutukset varatuille henkilöille.

Kunnossapito- ja hankintasuunnitelmaa pelastuslaitoksen selvityksessä ei esitetä, mutta myös kunnossapitoon, varustamiseen ja hankintoihin nähden on työtä tehtävä suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.

Kuntien tukemisesta tehtävän selvityksen pohjalta varautumistyön jatkuvuus tarkentuu. Sopimuksia tukemisesta ei ole laadittu, mutta

6 Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve

6.1 Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

6.1.1 Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tavoite on huomioitu hyvinvointialueen strategiassa ja tälle on asetettu myös pelastustoimen osalta valtuustotason sitovat tavoitteet. Hyvinvointialueella on otettu laajasti käyttöön toimintamalli, jonka avulla strategiset suunnitelmat muuttuvat konkreettisiksi teoiksi ja mitattaviksi tuloksiksi.

6.1.2 Tavoite 2: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tavoite on huomioitu hyvinvointialueen strategiassa ja tälle on asetettu myös valtuustotason sitovat tavoitteet. Tavoitteet ovat yhteiset koko hyvinvointialueella.

6.1.3 Tavoite 3: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tavoite on huomioitu hyvinvointialueen strategiassa ja tälle on asetettu myös pelastustoimen osalta toiminnalliset tavoitteet.

6.1.4 Tavoite 4: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tavoite on huomioitu hyvinvointialueen strategiassa ja tälle on asetettu myös toiminnalliset tavoitteet, jotka ovat osin toimialakohtaisia ja osin hyvinvointialuetasoisia.

6.1.5 Tavoite 5: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tavoite on huomioitu hyvinvointialueen strategiassa ja tälle on asetettu myös toiminnalliset tavoitteet, jotka ovat osin toimialakohtaisia ja osin hyvinvointialuetasoisia.

6.1.6 Tavoite 6: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tavoite on yleisesti huomioitu hyvinvointialueen strategiassa. Näille ei erikseen ole määritetty pelastustoimialalle kohdennettuja tavoitteita.

6.1.7 Tavoite 7: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Tavoite on huomioitu hyvinvointialueen strategiassa ja tälle on asetettu myös toiminnalliset tavoitteet. Käyttöön on muun muassa otettu ammattilaisen työpöytäratkaisuja sekä raportointi yhtenäisen tietovaraston pohjalta.

6.1.8 Tavoite 8: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Selvityksen mukaan jokaisen pelastustoimen osainvestointisuunnitelmaan sisältyvän investointihankkeen osalta arvioidaan välttämättömyys, suhteutuminen valtakunnalliseen strategiaan, paikallinen ja alueellinen tarpeellisuus sekä vaikuttavuus.

6.1.9 Tavoite 9: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Selvityksessä on kerrottu, että hyvinvointialueen pelastustoimen organisaatio ja rakenne on luotu selkeäksi ja helposti ymmärrettäväksi, jotta kaikki osapuolet tietävät roolinsa ja vastuunsa. Hyvinvointialueen strategiatyössä hyödynnetään tiedolla johtamista, joka perustuu ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon.

6.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen suositusten toteutuminen hyvinvointialueella

Sisäministeriö on asettanut vuosille 2023–2026 seuraavat tavoitteet:

1. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
2. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
3. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
4. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumisen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.

5. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

6.2.1 Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastustoimi on jatkanut toiminnan uudistamista osana hyvinvointialuetta. Erityistä huomiota on kiinnitetty toiminnan tehokkuuteen ja toimialojen integraatiosta saatavaan hyötyyn esimerkiksi yhteistä tietovarantoa hyödyntämällä sekä päällekkäisiä toimintoja karsimalla. Pelastustoimi osallistuu jatkossakin aktiivisesti monialaiseen yhteiseen kehittämiseen.

6.2.2 Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Onnettomuuksien ehkäisytyötä on kohdennettu erityisesti niiden riskien hallitsemiseksi, joihin pelastustoimella on mahdollisuus vaikuttaa. Pelastustoimi pyrkii palotutkinnalla ja eri toimijoiden tiedonvaihtoa parantamalla löytämään ne toimenpiteet, joilla voidaan onnettomuusriskiin vaikuttaa. PRONTOn tilastojen (taulukko 8) perusteella alueen tulipalot ovat viimeisen kahden vuoden aikana lisääntyneet. Nykytoimilla tavoite ei ole alueen osalta toteutumassa.

Taulukko 4 Tulipalojen määrässä tapahtunut muutos suhteessa asetettuun tavoitteeseen. Mukana kaikki tulipalot hyvinvointialueittain.

Alue	Verrokkiarvo (=2022)	Tavoitetaso 2030	2023 (kpl)	2023 tasaisen vauhdin tavoitteesta %	2024 (kpl)	2024 tasaisen vauhdin tavoitteesta %
Etelä-Karjala	320	160	307	102 %	295	105 %
Etelä-Pohjanmaa	563	282	512	97 %	592	120 %
Etelä-Savo	334	167	336	107 %	358	122 %
Helsinki	890	445	910	109 %	793	102 %
Itä-Uusimaa	283	142	316	119 %	209	84 %
Kainuu	197	99	167	90 %	199	115 %
Kanta-Häme	374	187	422	120 %	417	127 %
Keski- Pohjanmaa*	171	86	152	95 %	189	126 %
Keski-Suomi	523	262	559	114 %	592	129 %
Keski-Uusimaa	844	422	854	108 %	805	109 %
Kymenlaakso	477	239	464	104 %	429	103 %
Lappi	617	309	636	110 %	640	119 %
Länsi-Uusimaa	824	412	883	114 %	809	112 %
Pirkanmaa	1036	518	1009	104 %	976	108 %
Pohjanmaa*	424	212	347	87 %	329	89 %
Pohjois-Karjala	369	185	392	113 %	460	142 %
Pohjois- Pohjanmaa	853	427	862	108 %	902	121 %
Pohjois-Savo	570	285	525	98 %	662	133 %
Päijät-Häme	496	248	515	111 %	529	122 %
Satakunta	691	346	584	90 %	603	100 %
Varsinais-Suomi	1083	542	1209	119 %	1088	115 %
Yhteensä	11939	5970	11961	107 %	11876	114 %
*Kruunupyy, Luoto, Pietarsaari laskettu Pohjanmaan verrokkiarvoon						

6.2.3 Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Toimintavalmiuden parantamiseen tähtäävät hankkeet ovat edenneet suunnitellusti. Assi-sairaalan yhteyteen rakentuva pelastusasema otetaan käyttöön tammikuussa 2026. Pelastustoimi on aloittanut mm. kehittämishankkeet CBRNE- ja sortumapelastusvalmiuksien kehittämiseksi.

6.2.4 Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastustoimi on omassa toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussaan tarkentanut ja pyrkinyt kehittämään väestönsuojeluun varautumiseen kohdennettavaa resurssia. Eriyistä huomiota on myös kiinnitetty hyvinvointialueen varautumiseen kokonaisuutena, jossa pelastustoimella on sitä merkittävä tukeva ja koordinoiva rooli.

6.2.5 Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Työhyvinvointikyselyn perusteella on suunniteltu kehittämistoimenpiteitä. Organisaatioon on luotu johtamisen periaatteet ja selkeytetty lähijohtajien roolia. Johtamisen periaatteet perustuvat myös henkilöstön työhyvinvointikyselyn tuloksiin. Toimenpiteitä on käynnissä myös asiakasväkivallan ja uhkatilanteiden hallintaan kaikilla organisaation tasoilla.

Aluehallintoviraston arvio hyvinvointialueen selvityksessä määrittämästä pelastustoimen palvelujen laadusta sekä kehittämistarpeesta:

Tavoite yhdenvertaisista ja vaikuttavista palveluista on huomioitu hyvinvointialueen strategiassa ja siitä on edelleen johdettu tarvittavat toimenpiteet. Tarkemmin tavoitteen huomioimista toteutumista ei ole selvityksessä avattu. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikoja tarkastellen alueen palvelut eivät toteudu yhdenvertaisesti.

Alueen selvityksessä on yleisellä tasolla todettu, että lähes kaikki valtakunnalliset tavoitteet on jollain tavalla huomioitu hyvinvointialueen strategiassa. Selvityksen perusteella jää kuitenkin pääosin epäselväksi, miten tavoitteet on käytännössä huomioitu palvelujen tuottamisessa.

Alueella esiintyy puutteita onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden saatavuudessa muun muassa henkilöstöpuutteiden vuoksi. Erityisesti lakisääteinen valvontatoiminta on ollut riittämätöntä.

Alueella esiintyy yksittäisiä puutteita ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajoissa, mutta ne eivät ole erityisen laajoja valtakunnallisessa vertailussa. Toimintavalmiutta kehitetään suunnitelmallisesti, mutta suunnitellut kehittämistoimet tulisi laajentaa kattamaan merkittävimmät puutteet. Pelastustoiminnan ja -joukkueen toimintavalmius on riittävällä tasolla.

7 Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset

7.1 Investointien tarve

Hyvinvointialueen tulee valita pelastustoimen osasuunnitelmaan pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit sekä niitä vastaavat sopimukset. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida pelastustoimen investointien tarvetta. Arviossa on kiinnitettävä huomiota siihen, että investoinnit ovat riskejä vastaavan palvelutason edellyttämiä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen pelastustoiminnan toimintavalmiudessa on havaittu merkittäviä puutteita. Toimintavalmiuden kehittäminen edellyttää todennäköisesti merkittäviä investointeja kaluston, rakennusten, henkilöstöä tai järjestelmien osalta. Tämä ei kuitenkaan näy riittävästi hyvinvointialueen toimittamissa investointisuunnitelmissa tai selvityksessä. Rakennuksiin kohdistuvia investointeja on perusteltu vain Hausjärven Oitin ja Hikiän paloasemien yhdistämisen osalta.

Aluehallintoviraston antaman korjausmääräyksen mukaan hyvinvointialueen on saatettava ensimmäisen yksikön toimintavalmius lain edellyttämälle tasolle vaiheittain vuoteen 2028 mennessä koko alueella. Ensimmäinen välitavoite määräyksessä koskee vuotta 2026.

Selvitykseen on kirjattu tarve Hämeenlinnan uuden paloaseman sammutusautosta ja korkeapainesammutusjärjestelmästä, mutta investointia ei ole esitetty investointisuunnitelmassa.

Korvaushankintoja alue on perustellut erikseen pyydetyllä selvityksellä sammutusauton, säiliösammutusauton, väestöhälyttimen, venekaluston ja maastoajoneuvon osalta.

Suorituskyvyn parantamisen osalta investointeja on tarkennettu CBRNE-kontin ja sortumapelastuskontin osalta.

Vesisukeltajien koulutukseen ja venekaluston hankintaan liittyviä kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina.

Puomitikaskaluston hankinnan on selvityksessä todettu olevan ajankohtainen vuonna 2028. Investointia ei ole kuitenkaan tarkemmin eritelty investointisuunnitelmassa.

Pelastustoiminnan kalusto on vastannut suorituskykyvaatimuksiin. Toimintavalmiuden kehittämisen edellyttämät ajoneuvohankinnat tulee kuitenkin olla osa investointisuunnitelmaa.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta

Alueen korvausinvestoinneille on olemassa tarve vanhenevan kaluston korvaamiseksi. Alueen selvityksessä on kuitenkin esitetty investointeja, joille voidaan arvioida olevan tarvetta, mutta niiden tarkemmat perustelut puuttuvat investointisuunnitelmasta.

Alueelle on annettu korjausmääräys toimintavalmiuden kehittämiseksi lain edellyttämälle tasolle. Investointisuunnitelmissa toimintavalmiuden kehittäminen ja puutteiden korjaaminen ei perustelujen osalta näy.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa pelastustoimen investointien perustelut eivät näy. Investointien tarvetta ja sisältöä ei voida tästä syystä tarkemmin arvioida.

Aluehallintovirasto on jo vuotta 2023 koskevassa asiantuntija-arviossa todennut, että hyvinvointialueen tulee jatkaa toimintansa kehittämiseksi investointien suunnittelua siten, että toimintaa suunnitellaan riskiperusteisesti ja toiminnan kehittämisessä havaitut tarpeet ja esitetyt investoinnit muodostavat loogisen kokonaisuuden. Hyvinvointialueen tulee suunnitella ja perustella investointinsa nykyistä laajemmin, jotta niiden tarvetta voidaan tarkemmin arvioida.

7.2 Investointien vaikutukset

Hyvinvointialueen tulee osasuunnitelmassa arvioida investointien vaikutuksia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida investointien vaikutuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alue esittää investointeja käsittelevissä dokumenteissa pääosin korvausinvestointeja, joilla alue pyrkii korvaamaan vanhenevaa kalustoa. Rakennushankkeisiin kohdistuvat investoinnit auttavat ylläpitämään nykyistä palvelujen tasoa, mutta toimintavalmiuden kehittämisen edellyttämät suunnitelmat eivät riittävällä tasolla näy suunnitelmissa.

Aluehallintoviraston arvio investointien vaikutuksista

Investoinneilla on tärkeä rooli pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden, laadun ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmista. Kalustoinvestoinneilla ja niiden sijoittelulla vaikutetaan pelastustoimen palvelujen saatavuuteen koko pelastustoimen alueella. Kalustoinvestoinneilla voidaan vaikuttaa pelastustoimen palvelujen laatuun, kun käytettävä pelastustoimen kalusto on riskejä vastaavan palvelutason edellyttämää.

Hyvinvointialueella on havaittu merkittäviä puutteita pelastustoiminnan toimintavalmiusajoissa. Aluehallintovirasto on antanut korjausmääräyksen toimintavalmiuden puutteiden korjaamisesta kesäkuussa 2024. Toimintavalmiuden kehittämiseen liittyviä investointitarpeita ei ole käsitelty investointisuunnitelmassa, ja siltä osin jää epäselväksi, onko alue huomionnut riittävästi kehittämistyön aiheuttamat investointitarpeet.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta ja vaikutuksista:

Alueen korvausinvestoinneille on olemassa tarve vanhenevan kaluston korvaamiseksi. Alueen selvityksessä on kuitenkin esitetty investointeja, joille voidaan arvioida olevan tarvetta, mutta niiden tarkemmat perustelut puuttuvat investointisuunnitelmasta.

Alueelle on annettu korjausmääräys toimintavalmiuden kehittämiseksi lain edellyttämälle tasolle. Investointisuunnitelmissa toimintavalmiuden kehittäminen ja puutteiden korjaaminen ei perustelujen osalta näy.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa pelastustoimen investointien perustelut eivät näy. Investointien tarvetta ja sisältöä ei voida tästä syystä tarkemmin arvioida.

Aluehallintovirasto on jo vuotta 2023 koskevassa asiantuntija-arviossa todennut, että hyvinvointialueen tulee jatkaa toimintansa kehittämiseksi investointien suunnittelua siten, että toimintaa suunnitellaan riskiperusteisesti ja toiminnan kehittämisessä havaitut tarpeet ja esitetyt investoinnit muodostavat loogisen kokonaisuuden. Hyvinvointialueen tulee suunnitella ja perustella investointinsa nykyistä laajemmin, jotta niiden tarvetta voidaan tarkemmin arvioida.

Investoinneilla on tärkeä rooli pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden, laadun ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmista. Kalustoinvestoinneilla ja niiden sijoittelulla vaikutetaan pelastustoimen palvelujen saatavuuteen koko pelastustoimen alueella. Kalustoinvestoinneilla voidaan vaikuttaa pelastustoimen palvelujen laatuun, kun käytettävä pelastustoimen kalusto on riskejä vastaavan palvelutason edellyttämää.

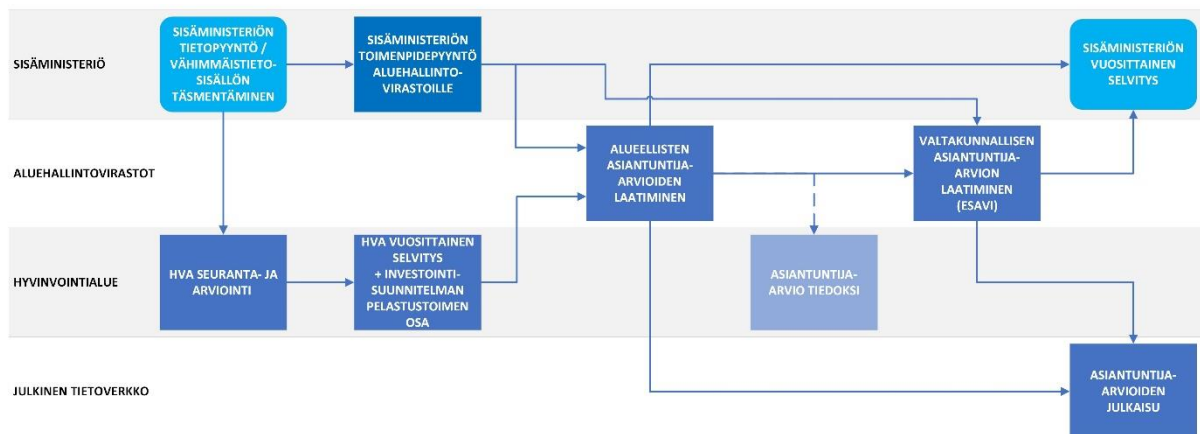
Hyvinvointialueella on havaittu merkittäviä puutteita pelastustoiminnan toimintavalmiusajoissa. Aluehallintovirasto on antanut korjausmääräyksen toimintavalmiuden puutteiden korjaamisesta kesäkuussa 2024. Toimintavalmiuden kehittämiseen liittyviä investointitarpeita ei ole käsitelty investointisuunnitelmassa, ja siltä osin jää epäselväksi, onko alue huomionut riittävästi kehittämistyön aiheuttamat investointitarpeet.

8 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa hyvinvointialueen vuosittainen selvitys. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmä PRONTO:sta haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja ja muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Tietopohja arvion tekemiseksi on koottu tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen pelastustoimen kanssa. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on kuvassa 3.

Kuva 3 Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi.

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Tilastollinen tieto on peräisin hyvinvointialueen tekemän vuosittaisen selvityksen lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä (PRONTO), jonka aineisto muodostuu ennen vuotta 2023 toimineiden alueellisten pelastustoimen organisaatioiden sekä uusien hyvinvointialueiden pelastustoimen ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta.

Aluehallintovirastojen raportit valvontahavainnoista ovat avoimesti saatavissa aluehallintoviraston verkkosivuilta.

Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käyty keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

9 Liitteet

Liite 1 Salassa pidettävä.

10 Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuosittainen selvitys 2024.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2026.

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma 2024-2025.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen investointisuunnitelman pelastustoimea koskeva osasuunnitelma 2026-2029.

[Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja \(2014\), Suomen Kuntaliitto.](#)

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO.

[Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, sisäasiainministeriön julkaisu 21/2012.](#)

Etelä-Suomen aluehallintoviraston määräys toimintavalmiudessa havaittujen huomattavien puutteiden korjaamiseksi. ESAVI/48240/2023.

Xxx aluehallintovirasto

Päätoimipaikka

2025